

ДО АКРЕДИТАЦИОННИЯ СЪВЕТ
НА НАОА

ДОКЛАД

НА

**ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО
СОЦИАЛНИ И ПРАВНИ НАУКИ, СИГУРНОСТ И ОТБРАНА
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНО
НАПРАВЛЕНИЕ 3.2 „ПСИХОЛОГИЯ“,
ОБЛАСТ НА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ 3. СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ
НАУКИ
ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ „БАКАЛАВЪР“ И
„МАГИСТЪР“ В СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“**

Уважаема г-жо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана представя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за програмна акредитация на професионално направление 3.2. „Психология“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки за ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в СУ „Св. Климент Охридски“.

Докладът е разработен в съответствие с чл. 78 от ЗВО и съгласно критериалната система за програмна акредитация на професионално направление.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО

IV. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№	Решения	Номер и дата на протокол / дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС	Протокол № 27/11.11.2021 г.
2.	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	Протокол № 1/20.01.2022 г.
3.	Извършено посещение на ЕГ във ВУ	По документи и проведени онлайн срещи на 31.03.2022 г.
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Протокол № 12/16.05.2022 г.
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Протокол № 17/20.06.2022 г.
6.	След изтичане на срока по чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА ПК предоставя доклада на АС	

Експертната група е в състав::

1. проф. дпсн Красимира Колева-Минева, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – ръководител
2. доц. д-р Даниела Карагяурова, ВСУ „Черноризец Храбър“
3. доц. д-р Стоил Мавродиев, ЮЗУ „Неофит Рилски“
4. проф. дпсн Майяна Митевска - Енчева – Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
5. Емил Георгиев – редовен докторант към ИИНЧ-БАН

Наблюдаващ процедурата член на ПК: доц. д-р Екатерина Салкова

Настоящият доклад обхваща една бакалавърска и 11 магистърски програми, спадащи към професионално направление 3.2. „Психология“ от област на висше образование 3. „Стопански, социални и правни науки“:

За ОКС Бакалавър:

- специалност „Психология“

За ОКС Магистър:

- магистърска програма: **Психология на здравето за бакалаври по психология**
- магистърска програма: **Психология на здравето за бакалаври с хуманитарна специалност**
- магистърска програма: **Детско-юношеска и училищна психология (диагностика и консултиране) за бакалаври психолози**
- магистърска програма: **Детско-юношеска и училищна психология (диагностика и консултиране) за бакалаври с хуманитарна специалност**
- магистърска програма: **Обща психология на английски език – задочна форма на обучение**
- магистърска програма: **Трудова и организационна психология - редовна форма на обучение**
- магистърска програма: **Трудова и организационна психология - задочна форма на обучение**
- магистърска програма: **Организационно поведение и консултиране на организацията**

- магистърска програма: **Организационна психология и кроскултурен мениджмънт (на английски език) - задочна форма на обучение**
- магистърска програма: **Социална и криминална психология**
- магистърска програма: **Клинична психология**

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

Действащата акредитация на професионалното направление 3.2. Психология – ОКС – „бакалавър“ и „магистър“ във Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ е дадена с решение на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана от 09.02.2016 г. (Протокол № 3), с обща оценка 9,23 (девет цяло и двадесет и три стотни), със срок на валидност шест години. С решението са дадени три препоръки

След осъществена процедура за следакредитационно наблюдение и контрол, на 25.06.2020 г. (Протокол № 12) „Акредитационният съвет констатира, че Софийският университет „Св. Климент Охридски“ изпълнява препоръки № 1, № 2 и № 3, формулирани в решението на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана от 09.02.2016 г. (протокол №3) припрограманата акредитация на професионално направление 3.2 „Психология“ за образователно-квалификационните степени „бакалавър“ и „магистър“, с обща оценка 9,23“.

Препоръка №1: Да се увеличи международната мобилност на студентите и преподавателите от направлението.

По изпълнението на по тази препоръка са постигнати резултати в две направления:

1. Значително е увеличена мобилността по договори за обмен на преподаватели и студенти с чуждестранни университети.
2. Предприети са мерки, с които значително е увеличен и броят на преподавателите и студентите, които участват в международни научни прояви.

Препоръката е изпълнена.

Препоръка №2: Във връзка с голямата натовареност и множеството магистърски програми, при възможност да се увеличи преподавателския състав, с две места за асистенти – по Диференциална психология и по Психология на здравето.

За акредитационния период са назначени на основен трудов договор (ОТД) петима нови асистенти, които осигуряват и голяма част от новите курсове в магистърските програми.

Препоръката е изпълнена.

Препоръка №3: Да се увеличи участието на студентите в публикационна дейност и в работата по проекти.

В съответствие с препоръката, са осигурени възможности на студентите за публикационна дейност и тя значително е повишена, както и възможности за работа по проекти на студентите, като е нараснал дялът на участието им в научноизследователски проекти.

Препоръката е изпълнена.

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ –ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО¹

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

СТАНДАРТ 1. ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 1.1. При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище.

По 1.1.1.

Образователната политика и провеждането на образователната дейност в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ по ПН 3.2 Психология са неразделна част от реализацията на образователната мисия, цели и задачи на СУ. Те се основават на официално приети документи, съобразени със Закона за висшето образование и Закона за развитие на академичния състав в Република България и са публично оповестени на интернет-страницата на университета. Образователната политика е основана на следните документи: Мисия и визия на СУ; Правилник за устройството и дейността на СУ; Правилник за образователните дейности на СУ; Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ; Информация на интернет-страницата на СУ – раздел Образование: Бакалавърски програми и Магистърски програми. Във Философски факултет има и собствена документация, както и такава, отнасяща се само до специалност Психология.

Обучението в ПН 3.2. Психология в СУ е организирано в една бакалавърска и 11 магистърски програми, в съответствие с мисията, целите и приоритетите на Университета и съгласно изискванията на Закона за висшето образование, по-специално чл. 42, задаващ спецификата на образованието в ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“. В направление 3.2. Психология във ФФ се обучават и докторанти в 10 докторски програми. Общата цел на Специалност „Психология“ е да подготвя широкопрофилни специалисти с висше образование, притежаващи теоретични знания и аналитични, комуникационни и практически умения за работа в: психологически консултации, маркетингови, ПР и рекламни агенции; в академични институции; в медии; в държавната администрация и местни власти; в консултантски фирми; в екипите на политически партии; в неправителствения сектор; в изследователските отдели на бизнес организации. Студентите имат възможност да изберат и педагогически профил, като получават квалификация „Бакалавър по психология и учител по психология, философия, логика, етика и психология в средните училища“.

Учебните дисциплини са ориентирани към пазара на труда и в значителна степен са интердисциплинарни и свързани с професионалната реализация на студентите. Студентите по психология се обучават в дух на творчески, научно-изследователски и иновативни тенденции, съобразени с петдесетгодишната история на специалността, но и ориентирани към Европейското образователно пространство, към конкретната практическа потребност на страната и на ЕС.

По 1.1.2.

СУ има създадена, официално приета и действаща система за управление на качеството (СУК). Тя е изградена конкретно за нуждите на Университета. Като концептуална рамка, при изграждането на системата, са следвани и приложени основни принципни положения, заложи в стандарта БДС EN ISO 9001:2008 „Системи за управление на качеството. Изисквания“. Системата е уникална и с това, че отчита специфичните особености и потребности на Университета, като най-голямото висше училище в страната.

СУК е публично оповестена, разяснена и достъпна за всички членове на академичната общност. Основните положения, свързани със същността, принципите, стандартите и процедурите за функциониране на системата, се съдържат в Наръчника по качеството на СУ. В него са описани отговорностите на ръководството, управлението на ресурсите и процесите, механизмите за измерване, анализ и подобряване на тези процеси. Наръчникът с приложенията към него е достъпен на интернет-страницата на Университета в специално обособена рубрика „Управление на качеството“ на адрес: https://www.unisofia.bg/Quality_System. Системата функционира на университетско и на факултетско равнище. Има ясни процедури, механизми, стандарти и индикатори за качество.

Документите, свързани със системата за качество в СУ и ФФ, са оповестени на интернет-страницата на университета:

Управление на качеството в СУ – Наръчник по качество (https://www.unisofia.bg/index.php/bul/universitet_t/upravlenie_na_kachestvoto)

Календар на дейности по осигуряване на качеството в СУ (https://www.unisofia.bg/index.php/bul/universitet_t/upravlenie_na_kachestvoto/kalendar_na_dejnosti_po_osiguruvane_na_kachestvoto_v_su)

Университетски център по управление на качеството с лаборатория за анализи и проучвания (https://www.unisofia.bg/index.php/bul/universitet_t/upravlenie_na_kachestvoto/universitetski_cent_r_po_upravlenie_na_kachestvoto)

Факултетни комисии по качеството (ФКК) (https://www.unisofia.bg/index.php/bul/universitet_t/upravlenie_na_kachestvoto/fakultetni_komisii_po_kachestvoto_komisii_na_departamentite, **С парола**)

Етичен кодекс на СУ (https://www.unisofia.bg/index.php/bul/universitet_t/administrativna_struktura/etichna_komisiya)

Подходи за превенция и борба с плагиатството в СУ (Процедура за проверка на оригиналността чрез използване на интегрирана в средата за електронно обучение приставка на специализираната система за засичане на плагиатство в СУ „Св. Кл. Охридски“ – юли 2019 – Прил_08)

Основните звена в структурата на СУК са:

1. Университетски център по управление на качеството (УЦУК) – координира дейностите по качеството и подпомага внедряването на СУК в университетските звена;
2. Експертен съвет по качеството (Университетска комисия по качеството – УКК) – планира дейностите по качеството и създава стратегии и политики, свързани с качеството;
3. Факултетски комисии по качество;
4. Катедрени отговорници по качество.

Студентите, докторантите и заинтересованите страни участват в процеса на разработването и прилагането на политиката по качеството на факултетско и на университетско равнище. Всички дейности, свързани с качеството, са регламентирани в Наръчника по качество, който е актуализиран от АС последно на 26.09.2018 г., във връзка с промяната на стандарта ISO 9001:2015, промените в ПУДСУ, приети от Общото събрание на СУ през м. ноември 2017 г. и промените в Закона за развитие на академичния състав в Република България от април 2018 г. В последния документ се съдържат и изискванията за атестиране на преподавателите, на докторантите, на административния персонал, както и процедурата за използване на електронни анкети за обратна връзка от студентите и докторантите.

През последните 6 години са извършени 5 одита по качество за целия университет, в т.ч. и на направление 3.2. Психология в трите образователни степени.

От 1 октомври 2019 г. е въведена Процедура за проверка на оригиналността чрез използване на интегрирана в средата за електронно обучение приставка на специализирана система за засичане на плагиатство в СУ „Св. Климент Охридски“, която се прилага на всички равнища в университета.

Във ФФ вътрешната СУК се основава на PDCA-цикъла за управление (планиране, осъществяване, контрол и действия за подобряване), като фокусът е поставен върху мониторинг и оценка на планирането на процесите, последователността и връзките между процесите, методите и критериите за осигуряване на ефикасно функциониране и контрол на процесите, количество и (при възможност) качество на информацията за реализиране и поддържане на процесите, измерване и анализ на данните, необходими за постигане на планираните резултати.

По 1.1.3.

СУ е национален изследователски център с високо международно признание, което се

потвърждава от данните от национални и международни световни класации, както и от Рейтинговата система на висшите училища в България.

В СУ е изградена и функционира научноизследователска инфраструктура със следните основни функции:

- Включване на преподаватели, студенти и докторанти в изпълнение на научноизследователски проекти;
- Подпомагане и стимулиране на научноизследователската активност на академичния състав;
- Провеждане на периодичен анализ и оценяване на резултатите от НИД.

Налични са и множество специализирани документи, свързани с НИД: Стратегия за комерсиализация на научните резултати; Правилник за условията и реда на финансиране на НИД на СУ със средства от държавния бюджет; Правилник за регламентиране на процедури за научни проекти, финансирани от МОН, ФНИ към МОН, оперативни програми, програми на ЕС и други международни и европейски програми.

Ръководството на СУ създава благоприятни условия за развиване на НИД в звената на СУ, видимо от резултатите, между които: изследвания с многопластов и иинтердисциплинарен характер, осигуряване на взаимовръзка между НИД и обучение, проекти към ФНИ на университета, теми на дипломните проекти, свързани с конкретни научни изследвания. Катедрата подпомага формулирането на теми за курсови работи, дипломни разработки, докторски дисертации, а интеграцията между научноизследователска и преподавателска дейност дава възможност за включване на студентите в изследователски проекти, с което не само разширяват и задълбочават знанията си, но придобиват ценни практически умения.

Резултатите от НИД на преподавателите се интегрират в учебната дейност чрез включване на нови теоретични знания в учебното съдържание, въвеждане на нови предметни области в психологическото познание, запознаване на студентите с нови емпирични методи на изследване.

Критерий 1.2. Управление на качеството на образованието

По 1.2.1.

Управлението на качеството на образованието в СУ „Св.Климент Охридски“ е приоритетно за функционирането на ВУ като цялостна система и е насочено към разкриване, наблюдаване и поддържане на факторите, влияещи върху качеството на самото образование - образователна, научноизследователска, художественотворческа и спортна дейност, реализирани в условията на съвременна информационна и технологична среда.

Управлението на качеството в СУ е многопластова и многоаспектна дейност, която се осъществява по чрез следните механизми:

1. В Наръчника по качество са заложиени ежегодни прегледи по качество, които дават възможност да се проследи функционирането на системата на управление на качеството и да се подобри чрез цикъл от следните стъпки: планиране, изпълнение, проверка, въздействие.

2. С цел постигане на координация и синхрон в действията по осигуряване на качеството периодично се провеждат целеви обучения по функционирането на СУК. За отчетния период са проведени множество такива, като са посочени пет по-значими, отнасящи се до въвеждането на новата процедура на стандарта ISO, за изготвяне на Календарен план за работата на комисиите, за запознаване с новата процедура за атестиране на преподавателите; за подготовка за процедури по акредитация; за кандидатстване по кампанията отличие „Знак за качество“.

3. С цел подобряване на качеството на обучение, се предприемат редица мерки, като някои от тях са: създаване на Интегрален университетски център за изследване, създаване и осигуряване на качествено електронно учене в разнообразен образователен контекст; Център за онлайн обучение с осигурени ресурси за подготовка на студенти и докторанти в ситуация на отдалечен достъп.

4. Създадена е система за проучване на студентското мнение чрез анкети относно качеството на обучение, като резултатите са неделима част от атестирането на преподавателите, а данните се обработват в Лаборатория за анализи и проучвания към Центъра по управление на качеството. От 2018 г. анкетирането на студентите се извършва он-лайн.

5. Друг механизъм на управление на качеството са конкурсите за хабилитиране и академично израстване на преподавателите, които са съобразени с националната нормативна база, но и с допълнителни изисквания към преподавателите от обявяващото конкурса звено.

6. Анализирането на причините за отпадане от бакалавърската степен е системна работа в СУ, като дори е разработен проект към ФНИ на СУ, който обхваща период от 2005-2019 г. и резултатите от това проучване позволяват да се направят значими изводи в посока на подобряването на качеството на обучение във ФФ.

7. Използват се и неформални канали за набиране на информация за мнението на студентите относно качеството на обучение – по време на лекциите и семинарните занятия, чрез на интернет-страницата на специалността, чрез социалните мрежи, на неформални срещи, обратни връзки от студентите по време на техния стаж, вкл. и от техните ментори, като този начин на събиране на информация би следвало да се разшири.

По 1.2.2.

В СУ функционира **Етична комисия** – постоянен консултативен орган, конституиран с приемането на Етичния кодекс на СУ. Комисията следва утвърдените от Академичния съвет на СУ Правила за работа, където са формулирани основни етични принципи и правила за научноизследователската и преподавателската дейност.

Има установени процедури за реагиране при случаи на дискриминация, като за отчетния период такива не са констатирани.

Във ФФ проверката за плагиатство на всички научни текстове чрез софтуера в MOODLE става задължителна през 2019 г. До този момент не са констатирани нарушения. Като допълнителен механизъм срещу плагиатството се явява Заповед на Ректора на СУ, според която, всички защитили дисертационни трудове за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и за придобиване на научна степен „доктор на науките” да предоставят в Университетската библиотека копие от автореферата на хартиен и електронен носител.

Заключения по Стандарт 1:

1. СУ „Св.Климент Охридски“ организира обучение по професионалното направление 3.2. Психология в образователно- квалификационните степени:

- „Бакалавър” – в редовна форма на обучение;

- „Магистър” – в редовна и задочна форма на обучение;

- и ОНС „Доктор” – обучението се извършва в редовна, задочна и самостоятелна форма на обучение.

Обучението се извършва в съответствие с мисията, целите и задачите на Университета.

2. При осъществяване на обучението в професионалното направление 3.2. Психология се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която е подчинена на институционалната система за качеството. Тя е оповестена на интернет-страницата на СУ „Св. Климент Охридски“ и е част от стратегическото управление на висшето училище.

3. СУ „Св. Климент Охридски“ изгражда и прилага политика за осъществяване на връзката между научните изследвания и обучението, в рамките на националния и институционалния контекст.

4. В СУ „Св. Климент Охридски“ (вкл. и във Философския факултет) се прилагат правилата на Етичен кодекс за осигуряване на академично единство, чрез който се гарантират залегналите в Закона за висшето образование академични свободи и нетърпимост към всякакви форми на дискриминация.

5. В университета са приети правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство, оповестени на университетската интернет-страница.

СТАНДАРТ 2: „РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ“:

Критерий 2.1 „ВУ извършва обучение по професионалното направление, като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“.

По 2.1.1.

Бакалавърската и магистърските програми в професионално направление „Психология“ са в съответствие със стратегията на ВУ и имат ясно изразени очаквани резултати от обучението. Общите и професионалните компетенции, определени като области от знания, умения и поведения, са посочени в квалификационните характеристики. Водещите принципи при обучението са индивидуалният подход, насърчаването на активно отношение от страна на студентите, обвързването на обучението с научноизследователската и експертна дейност на преподавателите.

Бакалавърската и повечето магистърски програми са в редовна форма, с изкл. на три МП, даденият от НАОА капацитет се спазва, кредитите (ECTS) в програмите съответстват на чл. 42 от ЗВО – БП – 240, МП – 90-150 кредити.

Анализът на учебния план в БП, с оглед на поставените образователни и квалификационни цели и задачи, може да бъде обобщен така:

1. Структурата е оптимална с ясно открито тематично ядро от задължителни дисциплини
2. Добро съотношение между задължителни избираеми и факултативни дисциплини - 43%:21%:36%.
3. Възможност за избор на учебни дисциплини във връзка с индивидуалните предпочитания на студентите.
4. Ясно указани възможности за професионални реализация на студентите
5. Възможност за придобиване на педагогическа правоспособност.

Магистърските програми са ориентирани както към бакалаври от същото направление, така и към студенти от други професионални направления, което е в духа на интердисциплинарността, ориентирани са към пазара на труда, съобразени са и са съпоставими, както в подобни български университети, така и със световни. Тъй като СУ е със статут на изследователски университет, това изисква активна НИД на преподаватели и студенти, подготовка на високо квалифицирани кадри и фундаментални изследвания за обществото.

Квалификационните характеристики на бакалавърската и магистърските програми (БП и МП) са с ясно дефинирани цели и задачи, формулирани са знания, умения и компетентности, съобразени със специфичните компетенции, които всяка една програма предлага на студентите и са високо оценени от работодателите в Рейтинговата система на ВУ в България - престижът на Специалност „Психология“ в СУ е много висок: 71.94. В резултат от проучвания на пазара на труда и мнението на студентите, в отчетния период са създадени МП „Психология на здравето“ и „Организационна психология и крос-културен мениджмънт“.

По 2.1.2.

Фактът, че завършилите психология в СУ имат нисък ръст на безработица, а броят на работещите по призвание след завършено висше образование – висок (видно от Рейтинговата система на ВУ в България), свидетелства за това, че теоретичната и практическата подготовка на студентите са на добро равнище.

Във ФФ на СУ се организират периодични срещи с потребители на кадри - Научни институти към БАН, министерства, други клонове на държавната администрация, държавни и частни медии, НПО и др. Ползотворно влияние оказват близкото сътрудничество с действащия Кариерен център към ФФ, както и това, че в БП и МП има значим брой часове определени за практическа подготовка на студентите от 60 до 180 часа на семестър, а в МП учебните занятия с провеждат на терен – в клиники, училища, НПО, компании, организации и др. На студентите се предоставят възможности за участие в школи за изнесено обучение, поставят им се конкретни практически задачи в учебните часове, включват се в научно-изследователски проекти.

Взаимодействието и получаването на обратна връзка от потребителите относно учебната програма и практическата подготовка на студентите може да се проследи в няколко посоки: част от преподавателите са експерти в различни направления в практиката и това позволява взаимодействие с настоящи и потенциални работодатели; при реализирането на практиките на студентите се дава висока оценка за практическата подготовка на студентите; част от потенциалните работодатели са включени като консултанти при защита на дипломни работи; някои от работодателите са включени с практически курсове в обучението на студентите; реализират се съвместни проекти и изследвания с тях.

Въз основа на данните, получени от мониторинга на обучението, може да се отчете, че има съответствие между планираното учебно съдържание и това, което реално се преподава. Осъществява се засилено взаимодействие с потребителите на кадри и това често води до актуализацията на учебните програми.

По 2.1.3.

Планирането и провеждането на студентските изпити е съобразено с държавните изисквания (ЗВО), както и с Правилника за устройството и дейността на СУ и Правилника за образователните дейности в СУ. Налична е и Общоуниверситетска процедура за провеждане на държавни изпити и защиты на дипломни работи, публикувани на https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/administrativna_struktura/pravilnici_na_su

В учебните програми са отразени изискванията за компетенциите, които трябва да притежават студентите при формирането на крайната оценка от изпита. В повечето случаи изпитите са многокомпонентни, като са посочени дялът на всеки компонент и методиката за проверка на знанията и уменията. Предвидените изпитни процедури са: писмен изпит, в някои случаи придружен и с устен изпит, комбинирано изпитване (изпит и разработване на курсов проект) и текуща оценка. Оценка на системата е съобразена с Националната квалификационна рамка и Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот. Стандартите са отразени в учебните програми. Оценка се нанасят в индивидуални или семестриални протоколи, които се генерират в системата СУСИ 4. Отговорността за законосъобразното провеждане на семестриалните изпити е на ръководителя на катедрата, който организира обучението по съответната дисциплина, а контролът се осъществява от декана или от заместник-декана по учебната дейност.

Контролът по състоянието на учебната документация се осъществява на няколко нива: специалност, Деканат, Отдел „Студенти”, ФС, Учебен отдел на СУ. Ежегодно се правят вътрешни одити на отдел „Студенти“.

В специалност „Психология“ обучението на студентите от ОКС „Бакалавър” завършва с полагане на държавен изпит. Той е в писмена форма - тест. Във всички магистърски програми в специалност Психология завършването става със защита на дипломна работа (магистърска теза). Приети са Указания за разработване на магистърски тези (<http://phls.uni-sofia.bg/article/details/110>), които периодично се актуализират. В края на жизнения цикъл на студентите се издава диплома за завършена образователно-квалификационна степен, европейско дипломно приложение и други основни документи, съгласно изискванията на ЗВО и Наредбата за държавни изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища.

По 2.1.4.

Учебните планове и програми в професионално направление 3.2. „Психология“ са в съответствие с Европейската система за натрупване и трансфер на кредити. Спазена е единна методика за разработване, приемане и интегриране в системата за управление на учебния процес.

Учебните планове, особено в ОКС „Бакалавър“, са съвместими с тези на останалите ВУ, в които са акредитирани специалности в направление 3.2. Психология, като специфика на обучението в Университета се придава чрез някои избираеми и факултативни дисциплини. Най-близки са плановете до ВТУ и ПУ. Това дава възможност студенти от други университети, при спазване на изискванията на Системата за трансфер на академични кредити, да продължат образованието си във СУ „Св. Климент Охридски“, или студенти от ВУ да продължат обучението си в други ВУ.

Сравняването на БП и МП по Психология се осъществява и чрез Еразъм-мобилностите, които се реализират от преподаватели и студенти. Констатациите в това направление са, че продължителността на обучението е по-голяма в СУ и с много по-голяма натовареност като учебни дисциплини. Натрупаният опит от 66 мобилности на преподавателите от направлението, позволява да се актуализират учебните планове и да се покаже, че не само в страните от ЕС, но и в страни, извън ЕС, могат да се реализират краткосрочни и дългосрочни мобилности на студентите. Това се отнася и до студенти, завършили Психология, в духа на учене през целия живот.

По 2.1.5.

Общоуниверситетската процедура за реда по разработване, утвърждаване и прекратяване на учебни планове и програми за обучение представлява утвърдена процедура за наблюдение, анализиране, оценяване и утвърждаване на учебната документация по професионалните направления в СУ. Учебната документация (учебните планове, учебните програми) първоначално се обсъждат на заседания на катедрите по психология като предложение от работна група. Предложението на катедрата се обсъжда във факултетската комисия по учебни дейности, после на Факултетен съвет. Ако се актуализира конкретна учебна дисциплина, титулярът представя, обосновава и предлага на катедрата, след това се обсъжда на ФС. От 2016 г. преди утвърждаването им на ФС учебните планове и учебните програми се разглеждат от Факултетна комисия по качество. Окончателните промени на учебната документация влизат в сила едва след решението на АС на СУ. На ниво факултет отговорно лице е заместник-деканът по учебната дейност, на ниво университет –ресорният заместник-ректор. На ниво катедра прекият контрол върху учебната документация се осъществява от ръководителя на катедрата и научния секретар, със съдействието на инспектор „Студенти“ и инспектор „Учебна дейност“. Актуалната учебна документация е дигитализирана и е в системата СУСИ-4.

МП са с относителна самостоятелност по отношение на промени и администриране. В същото време, при създаването или актуализирането на МП, се прави многопластово допитване до студенти, преподаватели, работодатели за потребностите на пазара на труда, което е довело до създаване на нови МП – „Психология на здравето“, с разновидност и за студенти от хуманитарния профил, както и „Организационна психология и крос-културен мениджмънт“, където задочната форма на обучение е определена за най-удачна. В резултат на проучване на мненията на завършилите студенти и потребителите на кадри, МП „Социална и юридическа психология“ се трансформира в „Социална и криминална психология“

Студентите имат достъп до учебния план, учебната програма, преподавателите в нея, квалификационната ѝ характеристика, литературата, начина на провеждане на изпитите, конспекта и др.

По 2.1.6.

Процедурата по промяна на учебните планове се прави ежегодно – преди началото на учебната година. Според Правилника за устройството и дейността на СУ, промени в учебните планове или разработване на нови планове, се извършват по решения на органи на

следните нива: катедра, ФС, Учебна комисия и АС. На всяко равнище има включени студенти. Промените в учебните програми са свързани, от една страна, с новите постижения на науката, от друга – с възможностите за практическа реализация на студентите, от трета – с анализ на удовлетвореността и препоръките на завършилите студенти за подобряване качеството на обучение. Изменението на програмите се консултира с представители на потребителите на кадри, както и с преподаватели от други университети у нас и в чужбина.

Проведеното през декември 2019 г. с випускници от направление 3.2..Психология изследване сочи висока удовлетвореност на студентите, свързана с професионалните им компетенции, получени в СУ, като същите резултати са получени и относно умения за бърза адаптация в нови условия, бързо усвояване на нови неща, приложимост на наученото в практиката.

Друг показател в тази насока е фактът, че водещи специалисти от практиката предлагат избираеми курсове в бакалавърската и в магистърските програми. В БП за отчетния период 23% от преподавателския състав е от външни за институцията специалисти, привлечени на хонорар и това са хора от практиката. В МП процентът е много по-голям.

Много от преподавателите в направлението са експерти и оценители към различни програми, както и в работни групи за определяне и оценка на политики в областта на обществения живот. Опитът на тези преподаватели има огромно значение за развитието на програмите.

Университетският и Факултетският студентски съвети също имат възможност да предлагат промени в учебната документация, като това се извършва и на неформално равнище в учебните часове. Друг механизъм за актуализиране на програмите са проследяването на професионалната реализация на завършилите студенти и чрез профили във Facebook и LinkedIn, чрез и-мейли, които са предпочитани форми на комуникация при младите хора.

Основните акценти като промяна в УП на МП свидетелстват за повишаване на заинтересоваността на авторите на учебните програми от студентското мнение.

По 2.1.7.

Процедурата за подготвянето, приемането и обновяването на учебната документация (учебни планове, квалификационни характеристики и учебни програми по учебни дисциплини) за отделните образователно-квалификационни степени се осъществява, съгласно съществуващата законова база и утвърдената нормативна база във СУ „Св. Климент Охридски“.

По отношение на структурата на учебните планове, тя е регламентирана в следните компоненти: код, съдържащ информация за факултета, специалността, формата на обучение и учебната година, от която влиза в сила учебният план (учебните дисциплини също имат уникален код); формата на обучение; задължителни, избираеми и факултативни дисциплини по семестри; форми за проверка на знанията и уменията на студентите; хорариум на дисциплините (аудиторна и извънаудиторна заетост); кредити за всяка дисциплина; задължителни учебни практики (ако има такива); формата на завършване.

Структурата на академичната година по семестри, седмици и часове се основава на ПУДСУ, въз основа на който, в началото на учебната година Ректорът издава заповед за продължителността на учебната година, разпределена в два семестъра (летен и зимен), всеки по 15 седмици, указани са периодите и продължителността на изпитните сесии и почивните дни – намират се в т.нар. Академичен календар. Изготвя се и достъпно он-лайн разписание на часовете за всеки семестър. През периода на он-лайн обучението лекциите и семинарните занятия се провеждат според преди това изготвеното учебно разписание.

Обучението в БП е само в редовна форма, с продължителност 4 години - 8 семестъра, с 240 кредита, като съотношението за четирите години на лекции към семинарни занятия към практически упр. (хоспитиране) е 40% на 50%, на 10%, като резонно в последните два семестъра хоспитирането увеличава своя дял. Учебните дисциплини са разделени на: такива с обща хуманитарна подготовка – 12 избираеми и две факултативни; теоретично

ориентирани дисциплини – 16 задължителни и 4 избираеми; практически ориентирани дисциплини – 24 избираеми, 10 избираеми и 1 факултативна; практикуми с 2 избираеми и 6 факултативни; езици – избираеми и факултативни, както и модул за придобиване на учителска правоспособност, който дава квалификация „и учител по философия, психология, логика и етика в средните училища“. Дипломирането е с държавен изпит или с бакалавърска разработка.

МП съдържат същите компоненти като бакалавърската, но обучението е 1,5 г (3 семестъра с 90 кредита) - Психология на здравето (за психолози); Детско-юношеска и училищна психология (за психолози) Обща психология (на английски език) Социална и криминална психология; Трудова и организационна психология – РО и ЗО; Организационна психология и крос-културен мениджмънт (на английски език) Организационно поведение и консултиране на организацията. Останалите програми са с продължителност – 2,5 в 5 семестъра със 150 кредита - Клинична психология; Психология на здравето (за хуманитарни специалности); Детско-юношеска и училищна психология (за хуманитарни специалности/) Дипломирането е само с магистърска разработка.

Някои от МП са претърпели в отчетния период до 12 промени, като това се отнася до включване на нови дисциплини, актуализиране на учебни планове, добавяне на модули и т.н. Всички те са съставени от задължителни дисциплини, избираеми дисциплини и практикуми. В някои от МП е заложен изпит или събеседване преди приема на студентите.

В направление 3.2 Психология съществуват и 9 докторски програми, които също са актуализирани, а направлението кандидатства и за нова – Психология на виртуалния свят – обучение на английски и български език.

Регламентът за практическото обучение може да се открие в „Правилник за образователните дейности на СУ „Св.Климент Охридски“ – гл. 7 от 21.06.2017 г.

Представени са доказателства, че всички учебни програми във всички образователни и научни степени са актуализирани през последните 6 години нееднократно.

Заключения по Стандарт 2:

- 1. Създадена е организация и съществуват стандарти и процедури за разработване, утвърждаване, контрол и оценка на учебната документация за професионално направление 3.2. „Психология“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Тя се актуализира при необходимост, със зачитане мнението на преподавателите в катедрите и студентите, както и на основа на проучване на бизнес средата в предметната област на учебните програми.*
- 2. Документацията за бакалавърската и магистърските програми по психология описва качества, компетенции и практически умения, които безспорно са необходими на студентите в бъдещата им реализация като психолози. Обучението е съобразено със съвременните образователни концепции и постижения в областта на науката.*
- 3. Учебните програми от професионално направление 3.2. „Психология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ са съпоставими с аналогични програми у нас и в чужбина и позволяват мобилност на студентите.*
- 4. Представената документация за програмна акредитация на професионално направление 3.2. „Психология“ е в пълно съответствие със стандарт 2.*

СТАНДАРТ 3: „ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ“:

Критерий 3.1. „Официално са приети методически стандарти за учебна документация (учебни планове и програми) и стандарт (процедура) за промени в учебната документация, които са свързани със стимулиране на мотивацията и ангажираността на студента в процеса на обучение“.

По 3.1.1.

В СУ „Св. Климент Охридски”, и в частност в катедрите по психология на ФФ, съществува система от правила и дейности, които стимулират мотивацията на студентите в процеса на обучение. Чрез процедурите по качеството и вътрешната нормативна уредба се създават ясни и прозрачни правила, които улесняват значително учебния процес. Това подпомага както преподаването, така и ученето, а оттам се повишава качеството на подготовката на бъдещите психолози.

Квалификационната характеристика е един от основните структурни компоненти на всеки учебен план. Тя отразява ясно и точно мястото на бъдещия специалист в Националната квалификационна рамка за висше образование, а също така и в квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование. Съобразена е със Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г., с Европейската система за трансфер на академични кредити, както и с Националната и Европейската квалификационни рамки за учене през целия живот. В СУ е налице модел за изготвяне на квалификационна структура, отразен в Общоуниверситетската процедура. Главни компоненти в модела са: образователните цели и насоченост; изисквания за прием в съответната специалност и степен, знания и учения, обща и специална теоретична постановка; професионални компетенции; професионална реализация. Достъпна е на интернет-страницата на университета.

Всеки един учебен план съдържа редица компоненти, като най-значими са учебните дисциплини – задължителни, избираеми, факултативни; съответните хорариуми, форма на обучение, преподавателска обезпеченост. Учебните планове също са достъпни на страницата на СУ.

В учебните програми ясно са представени: аудиторна и извънаудиторна заетост, форми на изпитване; предварителни изисквания; анотация на дисциплината; очаквани резултати; подробно описание разпределение на лекциите и упражненията; конспект и библиография. Посочени са титулярът и водещият упражнения.

Целите, които академичният състав на направление 3.2. Психология си поставя, са формулирани конкретно към студентите, към националното и международното сътрудничество в сферата на психологията, към научно-изследователската работа и към реализацията на студентите.

Периодично се правят проучвания относно идеите на студентите за подобряване на качеството на обучение. Последното такова е проведено в края на юни 2020 г. от Университетския център по управление на качеството (УЦУК), а година преди това – за нуждите на направлението – изследване на студенти, бивши възпитаници и работодатели.

Особено ценно е мнението на студентите относно подобряване на качеството на обучение в магистърските програми. Като примери в това отношение са „Психология на здравето“ със структурни промени относно задължителните и избираеми дисциплини и нови такива, както и създадената нова магистърска програма с обучение на английски език „Организациона психология и крос-културен мениджмънт“ – с отчетена необходимост от задочна форма на обучение. Изнесените форми на обучение в гр. Китен и с. Гюлечица също допринасят за осмисляне на целите, формите, методите на обучение и се явяват фактор за повишаване на мотивацията за учене на студентите.

В СУ „Св. Климент Охридски” има ясна процедура и стандарти за разработване, одобряване и актуализиране на учебната документация.

По 3.1.2.

Цялостната организация за включване на студентите в практически занимания, стимулиращи творческата им активност, е регламентирана и съобразена с вътрешните нормативни документи на СУ и може да бъде разгледана в няколко посоки:

1. Практически занимания, стимулиращи творческата активност на студентите – в центъра на обучението са студентите, с техните потребности и ориентация към тяхната професионална реализация. Затова и насочеността на обучението е към специализиращите компетенции, заложи в различните блокове дисциплини, обезпечени с достатъчно учебни

ресурси. Освен традиционните методи на обучение – лекция, семинар, курсови работи (проекти), дискусия, презентационни и електронно обучение, се търсят разнообразни форми и стимули за развиване на творческата активност на студентите. Така например, организират се учебни конференции, прилагат се диагностични методи с реални лица под супервизия, ролеви игри, работа по случаи, мини-проекти и т.н

2. В обучението по ПН 3.2. Психология се използва общоуниверситетската информационна система E-Learn (<https://elearn.uni-sofia.bg/>) за електронно снабдяване на студентите с учебни материали, за извънаудиторни дискусии и за своевременна информация за предстоящи събития в платформата MOODLE. По време на он-лайн обучението се използват всички възможности на платформите MOODLE, MS Teams, Google Meet, като вкл. и разнообразни начини за изпитване и както и проверка на разработките за плагиатство.

3. Учебните планове са така структурирани, че делът на избираемите и факултативните дисциплини е по-висок от този на задължителните – 57% към 43%, което позволява на студентите сами да избират и да профилират компетенциите си. Чрез системата за електронно управление СУСИ-4 (<http://susi4.uni-sofia.bg>), студентите могат да се записват в избираеми и факултативни дисциплини, както и да проверяват оценките си от положени изпити.

4. Активността на студентите в посока на повишаване на качеството на обучение е стимулирана и от анкетите, които се извършват след приключването на обучението по дадена дисциплина. Това дава обратна връзка на преподавателя и асистирания з подобряване на тяхната работа.

5. Практическото обучение на студентите от специалност „Психология“ в СУ е заложено в предлаганите стажове – възможности за такива има в резултат от сключените 27 споразумения за съвместна работа с външни организации, като в края на стажа студентът получава удостоверение и практически картон за дейностите, които е извършил.

6. Възможностите, свързани с проектните дейности, в които се включват студентите, са практически ориентирани, и в същото време, стимулират тяхната творческа активност. Показателен в това направление е проектът на МОН „Студентски практики“, в който до 2021 г. са участвали над 160 студенти в над 100 организации – почти поравно от МП и БП. Това се отнася и до вътрешни научно-изследователски проекти – общо 70 участия.

По 3.1.3.

В СУ има изградена система за проучване на заинтересоваността на студентите чрез проучвания мнението на студентите и работодателите относно съдържанието на учебните програми, подготвеността на студентите за практическа работа, поднасянето на научната информация.

Основната информация се получава от анкетите, провеждани от Лабораторията за анализи и проучвания към УЦУК. Лабораторията планира, организира, провежда и обработва данните от проучванията. Областите на изследване са: удовлетвореност на студентите от обучението във всички образователни и научни степени; мнения на студентите относно практическото обучение; мотивацията за избор на кандидат-студентите на ВУ, факултет, специалност; мнение на студентите в процеса на атестиране на преподавателите; мнение за преподавателската и научноизследователската дейност; мнение на работодателите относно професионалната подготовка на студентите.

Друг източник в тази посока е Рейтинговата система за престижа на студентите от направление 3.2. сред работодателите, като тук резултатите са недвусмислени – 71,94%. Безработицата на завършили направлението е ниска и продължава да намалява, данните за реализацията на студенти от СУ също е висока, като за студентите от специалност Психология осигурителният и облагаемият доход са най-високите в страната.

Проучванията за заинтересоваността на студентите към направлението 3.2. Психология в СУ се осъществява по формален (база от данни за випускниците с техните контакти и информация за местоработата и реализацията им) и неформален (преки контакти и чрез социалните мрежи) начин. Обобщено може да се каже, че студентите са

удовлетворени от образователните програми и като цяло от обучението си в професионалното направление. Забелязва се трайна тенденция към намиране на работна позиция още по време на обучението в БП и най-вече в магистърските, което може да се определи като добър знак за адекватността на предлаганите знания, умения и компетенции на учебните планове и програми по психология във всички степени.

Интересът към бакалавърската степен по психология е неоспорим – трайно първо място в СУ на желаещите да се обучават в нея, а относно МП – до този момент няма неуспорени бройки държавна поръчка в тях.

По 3.1.4.

Начинът на изпитване на студентите от направление 3.2. Психология е синхронизиран с изискванията на Наредба № 21 на МОН от 30. 09. 2004 г. за прилагане на система за натрупване и трансфер на кредити и с общата нормативна рамка, прилагана в СУ „Св. Климент Охридски“. Контролът се осъществява пряко от катедрите, с наблюдение от деканското ръководство.

Съвременните методи за преподаване се допълват от гъвкави методи за изпитване. Във всяка учебна програма са регламентирани начините за провеждане на изпитите, като в началото на всеки учебен курс, титулярът допълнително внася яснота. Тъй като повечето учебни програми са публикувани в интернет-страницата на СУ, студентите и заинтересованите лица, могат да се информират. В тях са посочени и необходимите форми на извънаудиторна заетост, които се включват в оценката, а именно курсови работи, самостоятелни работи, реферати и др. Богат е наборът от разнообразни методи за оценка, като варира от традиционния писмен или устен начин на изпитване, през курсова работа, тест, научно есе, реферати, участия в научни конференции, конкретни практически задачи, емпирични изследвания и статистическа обработка на данни. Най-често срещаният начин на изпитване е чрез комбиниране на някои от изброените компоненти. Идеята на това разнообразие от методи за оценяване е студентите да бъдат системно ангажирани с учебния процес и да се отчита всяка стъпка от техните постижения. В магистърските програми се залага изключително на творчески задачи, изискващи собствен принос от обучаваните и съобразени с техните интереси.

Съществува Общоуниверситетска процедура за провеждане на държавни изпити и защиты на дипломни работи, в която са предвидени начините за провеждане на изпитите, оценяването, сформирването на комисии и т.н. и тя се конкретизира от съответния факултет и направление.

В „Правилник за образователните дейности на СУ “Св.Климент Охридски“ от 21.06.2017 г. в гл. 6 чл. 41-47 са регламентирани всички дейности, свързани с проверка и оценка на знанията на студентите. Поставената оценка е окончателна може да бъде проверена в електронната система на ВУ СУСИ-4.

По 3.1.5.

Съществуващата Обща университетска процедура за провеждане на държавни изпити и защиты на дипломни работи се следва стриктно, като заедно с това съществуват и вътрешните правила за работа във всеки от факултетите. Всички изпити, вкл. и държавните, и защитите, се провеждат по график. Неположилите държавните изпити и незащитилите на първа и втора сесия имат право на еднократно явяване на две последователни сесии, не по-късно от 2 години от семестриалното им завършване.

Държавният изпит, в т.ч. и защитата на дипломните работи, се провежда съгласно държавните изисквания за дипломиране пред назначена със Заповед на Ректора на СУ комисия от поне трима хабилитирани преподаватели и един или двама преподаватели с образователна и научна степен „доктор“. Държавният изпит е писмен. Комисията обсъжда оценките, както от държавния изпит, така и от представянето на защитата на дипломната работа.

До защита на дипломна работа се допускат студентите, чиито научни ръководители са одобрили явяването. В защитите на дипломните работи на МП (те всички завършват с

дипломна работа) честа практика е да бъде привлечен и специалист от практиката. В МП е разработена и публично е оповестена информация за провеждането на държавния изпит, както и изисквания за разработване на магистърска теза, процедура по подготовка и защита на магистърска теза, указания за изготвяне на отзив от научен ръководител и указания за изготвяне на рецензия (<http://phls.uni-sofia.bg/article/details/110>).

След събеседване на комисията от държавния изпит и защитите на дипломните работи, оценките се оповестяват и те са окончателни.

По 3.1.6.

Процесът на обучение се наблюдава от няколко оторизирани лица на катедрено, факултетно и университетско равнище.

На катедрено ниво това са ръководителите на катедрите, които наблюдават, анализират и в известен смисъл – контролират целия образователен процес, като се стремят да отстраняват пропуски, negliжиране на задълженията от страна на преподаватели и студенти, пропуски и затруднения. На равнище факултет, това е Комисията по качество и заместник-деканът по учебната дейност, както и деканът. На равнище университет – това са заместник-ректорът по учебната работа, Университетската учебна комисия и Университетската комисия по качеството. В по-сериозни случаи може да бъде намесен и Ректорът на СУ.

На катедрени съвети периодично се разглеждат проблеми, възникнали в процеса на обучение. Това се прави, и на ФС, и на АС. Самите студенти могат да формират свои органи за мониторинг върху учебния процес. В ПУДСУ и ЗВО се предвижда също така подобен мониторинг да осъществяват и работодателски организации. В настоящия момент работодателите биват включени като членове на различни комисии и регулярно се проследява тяхното мнение във връзка със затруднения, проблеми, дефицити, постижения.

През януари 2019 г. Университетският център по управление на качеството, от проведено изследване сред студентите за качеството на преподаването и учебното съдържание за Философски факултет, резултатите недвусмислено показват, че преподавателите от специалност „Психология“ са оценени най-високо. Подобни вътрешни проучвания се правят в специалността със студентите, с випускниците и работодателите.

От проведеното изследване е видно, че студентите високо ценят интерактивните методи на преподаване и на комбинирано оценяване. Високо оценени са дисциплините, които непосредствено или стимулират развитието на гъвкави и преносими умения, както и влияят на поведенческите нагласи и стимулират отговорността, креативността, адаптивността на студентите. Отзивите от партньорските организации за студентите са положителни. В тях се съдържат ценни препоръки, които биват съобразявани при актуализирането на учебните планове и учебните дисциплини. В БП по Психология са въведени като избираеми няколко учебни дисциплини, които развиват специфични знания и умения, необходими за работа в сферата на психологията: „Интервюиране“, „Невербална комуникация“, „Диференциална психодиагностика“. Учебните дисциплини, които се приемат добре от студентите, полежат на актуализиране, като в същото време, учебни дисциплини, към които няма достатъчен интерес, се изключват от учебния план и се заменят с нови. В текущия мониторинг на ефективността и качеството на образователния процес, се взимат под внимание и получените отзиви и препоръки от потребители на кадри, експерти, партньорски организации.

По 3.1.7.

В административно отношение съществуват адекватни правила за разглеждане на жалби от стана на студентите. Проблемите на защитата на правата на студентите в СУ са уредени по следния начин:

- Правилникът за образователните дейности в СУ (Член 65 ал. 1 и 2) урежда дейността на отдел „Образователни дейности“, чиито задължения предвиждат и работа с жалби на студенти.

- Контролният съвет (КС) на университета изразява мнение по жалби, свързани с нарушения на законодателството или на вътрешните актове на Университета.

- В СУ действа Академичен омбудсман, който се занимава със сходни проблеми.

През 2010 г. Студентски съвет открива Комисия за сигнали и жалби, в отговор на необходимостта да реагира своевременно на появили се проблеми между студентите и служителите в СУ – както административен персонал, така и преподавателски (<https://sustudents.bg/signals/>). През м. юли 2017 г. в СУ е приет Правилник за разглеждане на сигнали и жалби от студенти и докторанти в СУ „Св. Климент Охридски“, който дава възможност за подаване и разглеждане на индивидуални и групови жалби. Във ФФ има механизми за разглеждане на жалби на Декански съвет, а при необходимост и на Факултетски. На определени места в СУ са поставени и пощенски кутии за жалби, които се разглеждат на равнище катедра, при необходимост на деканско и факултетско равнище, а в по-тежките случаи жалбите се отнасят до Контролния съвет и до Етичната комисия в СУ.

Всеки курс си има студент-отговорник, което позволява да се отправят формално и неформално въпроси, които тревожат студентите. Неформално всеки преподавател се информира относно възникнали учебни или друг тип проблеми и своевременно те се разрешават. Това обяснява и защо за отчетния период няма постъпили жалби от страна на студенти.

Заключения на Стандарт 3:

1. В Софийския университет „Св. Климент Охридски“ има ясна, прозрачна достъпна процедура и стандарти за разработване, одобряване и актуализиране на учебната документация.
2. Обучението в професионално направление 3.2. Психология се провежда в съответствие с утвърдените у нас, в ЕС и света стандарти за подготовка на специалисти в областта на психологията.
3. В университета, и частност във Философския факултет, са създадени ясни и общоизвестни правила и много добра организация за включване на студентите в практически и научноизследователски занимания, стимулиращи творческата им активност.
4. Изградена е организация за поддържане и развиване на съвременни методи за преподаване на учебния материал, за водене на практическите занятия и за оценяване на постиженията на студентите.
5. Оценката на качеството на обучението в специалностите на Философския факултет се извършва по приетите от СУК процедури и критерии.
6. Оценяването на знанията, уменията и компетенциите на студентите се провежда периодично и на предварително определени дати (според утвърден график), при ясни и предварително съобщени критерии, зададени в учебните програми. В учебните програми са описани подробно всички използвани форми на контрол и критериите за оценяването, като оценяването на знанията, уменията и компетенциите на студентите отговаря на изискванията за обхватност, достоверност и обективност.
7. В СУ, респективно във Философски факултет, е създадена система за отчитане мнението на студентите за качеството на обучението и възможностите за реализация на завършилите.
8. В Университета, във Факултета и в катедрите съществува прозрачна и публично оповестена процедура за разглеждане на студентски жалби.

СТАНДАРТ 4: „ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И СЕРТИФИЦИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ“:

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешно-нормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на студентите включително до тяхната професионална реализация.

По 4.1.1.

В своята дейност по приема и развитието на студентите, СУ се ръководи от основните документи, приети и утвърдени от МОН и Общото събрание на висшето училище: ЗВО и ПУДСУ (Глава трета, Раздел втори (чл. 133-143) и Глава четвърта, Раздел първи (чл. 152-172)).

Конкретизирането на тази дейност и регулирането на механизмите е направено в специален Правилник за образователните дейности в СУ (приет с решение на АС на СУ, протокол №4 от 17.12.2014 год., изменен с решение на АС, протокол №12 от 21.06.2017 г.). Отдел „Образователни дейности“ наблюдава, координира и контролира управлението на учебния процес в основните звена. Дейността на отделните звена се организира и ръководи от началник, който е на пряко подчинение на Ректора, респективно заместник-ректора по учебната дейност (чл. 65 на Правилника).

Предварителното запознаване, бъдещите студенти могат да направят на интернет-страницата на Университета, включително чрез виртуална разходка из сградите на Университета (https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t). На интернет-страницата на СУ студентите от различните ОКС могат да се запознаят с всички правилници, които дават информация за допълнителните възможности за образование, научна и културна дейност, мобилност и др.

Университетския център по управление на качеството съдейства за постигане на целите: (https://www.unisofia.bg/index.php/bul/universitet_t/upravlenie_na_kachestvoto/universitet_ski_cent_r_po_upravlenie_na_kachestvoto). Информационният център към СУ е ангажиран пряко с информирането на студентите и обществеността относно протичащите кандидатстудентски кампании, мероприятията на различните факултети – организиране на научни конференции, сключване на двустранни договори, награждаване на студенти, възможности за други изяви. Кариерният център е другото звено, ангажирано с информирането на студентите за възможностите, които им предоставят 109-те специалности в СУ. Студентският съвет също играе важна роля за своевременното информиране на студентите.

Актуализация на конкурсните изпити и процедури се реализира още през есента на всяка учебна година. Ежегодно се подготвят и се утвърждават от АС Правилници за прием за двете образователни степени – бакалавър и магистър. Ежегодно се правят анализи на кандидатстудентската кампания и на тяхна основа, се правят предложения за информационни кампании във Фейсбук в средни училища в определени региони, където има потенциален интерес към професионалното направление. Специална целева група са завършващите т. нар. „елитни“ (езикови и математически) училища. За последните четири години (2017-2020) около половината от първокурсниците в Специалност „Психология“ са завършили такива училища.

Специалността активно използва възможностите на социалните мрежи (Instagram, Twitter, You Tube).

Критериите за прием на студенти са публично достъпни и на интернет-страницата на Софийския университет (https://www.unisofia.bg/index.php/bul/priem/priem_za_obrazovatelno_kvalifikacionna_stepen_ba_kalav_r_i_magist_r_sled_sredno_obrazovanie/kandidatstudentska_kampaniya_2021/baloobrazuvane/filosofski_fakultet/psihologiya).

По 4.1.2.

В съответствие с изискванията на ЗВО и Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, СУ е изготвил и приел на заседания на АС (протокол № 7 от 28.03.2012 г., изменен с протокол № 5 от 27.02.2013 и протокол № 10 от 27.05.2015) Правилник за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, който регламентира приема на документи и процедурата по тяхната проверка и оценяване (публикуван на интернет страницата на СУ).

В изпълнение на ЗВО, НДИППО и цитирания вътрешен Правилник на университетско ниво, е изградена Комисия, в която са включени хабилиитирани преподаватели, представители на различните професионални направления, с цел ефективното и качествено проследяване на полученото образование (П4.1). Заместник-ректорът по учебната дейност следи процедурата по изпълнението на всички изисквания за признаване на дипломите и периодите на обучение.

След приемане на документите и заплащане на административната такса, дипломите се изпращат в НАЦИД за проверка на автентичността им и легитимността на университета, от който са издадени.

Системата за трансфер на кредити се базира на Наредба 21/30.09.2004 г. за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища. На базата на тази наредба СУ е разработил Стандарт за прилагане на единната система за трансфер и натрупване на кредити (П1.30). При преместване от друга специалност или друго висше училище се спазва утвърдената от Университета процедура, а именно Правила за преместване на студенти, като информация за нея се публикува на интернет-страницата на Университета през месеците юли-август за всяка нова учебна година.

Признаването на оценките и кредитите по дисциплините става след сравняване на учебните планове на двете обучаващи институции/звена, като решаващо е мнението на титуляря на учебната дисциплина.

По 4.1.3.

Софийският университет прилага нормативно регламентирани задължения във връзка със ЗВО и ЗРАСРБ, съобразява се с европейските стандарти и прилага международните добри практики по признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища.

Академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища или по друга причина, се осъществява съгласно Правилника на СУ.

Международното сътрудничество на СУ се осъществява в две основни форми:

- Чрез преки двустранни договори с чуждестранни университети и
- По програма „Еразъм+“ и други европейски програми.

Регламентирано е кои студенти имат право да участват в студентска мобилност и е създадена организация за своевременно оповестяване на възможностите за обучение в чужбина по Програма Еразъм+. Селекцията на кандидатите за участие в изходяща мобилност се осъществява в съответствие с общите университетски правила (П4.2):

https://erasmus.uni-sofia.bg/site/wpcontent/uploads/2018/12/StF_Ukazania_za_kandidatstvane_19-20-winter.pdf

ФФ е сключил 100 договора за мобилност на студенти и докторанти, като от тях могат да се възползват всички специалности.

По програма Еразъм+ са осъществени 20 мобилности от студенти по ПН 3.2. Психология в СУ за периода 2016-2021 г.

18 чуждестранни студенти и докторанти са осъществили входяща мобилност и са се обучавали в Специалност „Психология“ в СУ през акредитационния период.

Мобилността на студентите по ПН 3.2. Психология в СУ е осъществявана регулярно и по проекти, спечелени от преподаватели от специалността. Също така самите студенти и докторанти участват в конкурси за мобилност по своя инициатива, които допринасят за съществена част от мобилността през периода.

ОБЩО МОБИЛНОСТИ, осъществени от студенти и докторанти за периода 2016-2021 г. – 32 дългосрочни (включително по програма Еразъм +) и 70 краткосрочни П4.3.2.2. Студентски и докторантски мобилности 2016-2021.

По 4.1.4.

Участието на студентите и докторантите в СУ в изследователска дейност е регламентирано в Правилника за устройството и дейността на СУ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ, Наредбата за условията и реда за оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на ДВУ научна или художественотворческа дейност (в сила от 1.01.2017 г.), Правилник на СУ за регламентиране на процедури за научни проекти, финансирани от МОН, ФНИ към МОН, оперативните програми, програмите на ЕС и други международни и европейски програми.

Специфичен вътрешен акт е Правилникът за условията и реда на финансиране на НИД със средства, отпуснати целево от държавния бюджет (приложение П1.33).

Информацията за проекти, конференции, семинари и възможности за професионална мобилност на студентите и докторантите се обявява публично и е достъпна на интернет-страницата на СУ, секция Еразъм:

- <https://erasmus.uni-sofia.bg/>
- <https://erasmus.uni-sofia.bg/site/su/>
- на интернет-страницата на СУ, секция „Докторантури“:
- <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/obrazovanie/doktoranturi>
- https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/obrazovanie/doktoranturi/proekti_za_doktoranti

За насърчаване на проектната активност в рамките на факултетите са създадени комисии за оценка и класиране на проектите, финансирани чрез Университетския Фонд „Научни изследвания“. В помощ на студентите при ориентацията им във възможностите за НИД, както и за включването им в проекти, голяма роля играят ръководителите и администраторите на магистърски програми и научните ръководители на дипломантите, които се определят текущо с решения на съответния катедрен съвет.

В рамките на акредитационния период са реализирани 17 научни проекта с участието на 70 студенти от ОКС Бакалавър и Магистър – ПН 3.2. Психология в СУ (П4.3.2.4).

За периода 2016-2021 г. 48 докторанти по 3.2. Психология са взели участие в национални и вътрешноуниверситетски проекти, а други 25 – в международни проекти. Общият брой на зачислените докторанти през периода е 67 - приблизително по едно участие на докторант в научен проект,

В ПН 3.2 Психология в СУ през акредитационния период са реализирани 143 участия на студенти и докторанти в научно-изследователски проекти. От тях 84 са в международни проекти (59%), други 59 участия (41%) са в проекти с национално финансиране.

Друга постоянна възможност за ангажиране на студентите в научно-изследователска работа са дипломните работи.

През периода 2016-2021 година 123 студенти от ПН 3.2. Психология са автори на публикации. От тях 8 са съавтори в статии, публикувани в списанията Scientific Data с импакт фактор IF 5.541 и Royal Society Open Science, 8(2) с импакт фактор IF 2.515 По две публикации имат Калина Калинова, Цветелина Макавеева, Ирина Николова и Теодора Янева, работещи под ръководството на гл.ас. д-р Николай Рачев.

По 4.1.5.

Всички вътрешни нормативни актове на СУ са подчинени на държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища.

Дипломите, издавани от СУ, отговарят на всички нормативни изисквания в Република България и ЕС. Според чл. 53 на Правилника на СУ за образователната дейност, Университетът издава диплома за завършена образователно-квалификационна степен на висшето образование, европейско дипломно приложение и други документи, съгласно изискванията на Закона за висшето образование и Наредбата за държавни изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища.

По 4.1.6.

Университетският център за информационни и комуникационни технологии е подготвил специален сайт Алумни, в който да се регистрират всички възпитаници на Университета.

Във ФФ съществува система за запазване на връзките със завършилите студенти и респ. за проследяване на тяхното кариерно развитие.

Специалност „Психология“ изгражда база данни на випускниците с техните контакти и информация за местоработата и реализацията им. Използват се и социалните мрежи.

Заключения по Стандарт 4:

- 1. В СУ „Св. Климент Охридски“ са разработени процедури за приемане на студенти по различните специалности и ОКС, които публично са оповестени и са общодостъпни на интернет-страницата на университета и Кандидатстудентски справочник, който се актуализира всяка година. Активно се използват и възможностите на социалните мрежи.*
- 2. В СУ е уредена процедура за разглеждане на документи по признаване на придобито висше образование в чуждестранни висши училища и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, за продължаване на обучението в университета.*
- 3. Създадени са условия за активно участие на студенти и докторанти в мобилности и признаване на получените кредити от обучение и практика или периоди на обучение в чужбина.*
- 4. Студентите и докторантите от Философския факултет и в двете катедри на ПН участват активно в съвместни научноизследователски проекти със свои преподаватели.*
- 5. Създадени са условия и са предоставени възможности за публикуване на студентски и докторантски научни изследвания, както самостоятелно, така и в съавторство с преподаватели и експерти от практиката.*
- 6. Създадени са предпоставки и нужната организация за проследяване на реализацията на завършилите студенти и докторанти.*

СТАНДАРТ 5: „ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ“:

Критерий 5.1. ВУ има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, която е част от стратегията за развитие на институцията. Профил и квалификация на преподавателския състав.

По 5.1.1.

СУ има политика за осигуряване на качествен и компетентен академичен състав и прилага справедливи и прозрачни процеси за набирането и развитието на преподавателите.

Основните вътрешните актове на СУ, в които е развита политиката за осигуряване на квалифициран академичен състав, са: Правилник за устройството и дейността на СУ (ПУДСУ); Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ; Правилник за условията и реда на финансиране на научноизследователската дейност на СУ със средства, отпуснати целево от държавния бюджет; Правила за прилагане на Европейската харта на учените и Кодекса за назначаване на изследователи в СУ; Правила за сключване на трудови договори с експерти и специалисти за дейностите по чл. 53 от ЗВО и с административния и помощния персонал в СУ; Правила за условията и реда за привличане на гост-преподаватели от страната и чужбина за извършване на учебна дейност в СУ; Правилник за организация на дейностите по повишаване на квалификацията на академичния и административен състав за провеждане на електронно онлайн обучение в СУ; Стратегия за развитие на човешките ресурси в науката в СУ; Показатели за учебна натовареност, начин на формиране на годишна заетост и норматив на назначените на академични длъжности в СУ; Вътрешни правила за работната заплата; Колективни трудови договори за периода (№10/2016, №11/2018, №12/2020); Етичен кодекс на СУ; Наръчник по качеството на СУ.

Всички изброени актове са налични на интернет-страницата на СУ.

Сред изброените по-горе, основните документи, регламентиращи реда и правилата, по които на работа се приемат квалифицирани преподаватели за осигуряване на обучението в професионалното направление и описващи съответните процедури са два – Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във СУ (ПУРПНСЗАДСУ) и Правилник за устройството и дейността на СУ (ПУДСУ).

Конкурси се обявяват за налични щатни бройки (в случай на пенсиониран, напуснал или дългосрочно отсъстващ преподавател) и за нови щатни бройки (след обосноваване на необходимостта и разкриване на такава). Всички конкурси преминават през процедура, съобразена с ПУРПНСЗАДСУ. Обявяване на конкурс за заемане на академична длъжност се извършва с решение на АС въз основа на предложение на катедрените съвети, одобрено от ФС, когато за конкурса са осигурени минимум 270 (приравнени към упражнения) часа аудиторна заетост, от които поне 180 часа в ОКС „Бакалавър”, а от тях поне 90 часа в задължителни дисциплини. Часове в ОКС „Магистър” могат да бъдат включени в натовареността за конкурс само в случай, че магистърската програма през предходните 3 академични години е била провеждана ежегодно с 6 или повече студенти.

От 23.01.2019 г. е в сила Общоуниверситетска процедура за хонорироване на преподаватели (ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“) (П1.7), която регулира реда за утвърждаване на хонорирован преподавател и реда за изменение на вече одобрен хонорирован преподавател.

Един от новите елементи от политиката на Университета за осигуряване на качествен академичен състав е присъединяването към Европейската харта на изследователите и Кодекса за поведение при подбор на изследователи (Code of Conduct for the Recruitment of Researchers) от 4.10.2016 г., както и приетите с решение на АС, протокол №5 от 21.12.2016 г. Правила за прилагане на Европейската харта на учените и Кодекса за назначаване на изследователи в Софийския университет.

По 5.1.2.

За учебната 2021/2022 всички 34 преподаватели към двете катедри по психология („Обща, експериментална, развитийна и здравна психология“ и „Социална, организационна, клинична и педагогическа психология“) са на основен трудов договор. Няма преподаватели на втори трудов договор (шест от преподавателите са на втори трудов договор в друго ВУ).

По научни степени преподавателите се разпределят: 9 са „доктор на психологическите науки“, (още един е „доктор на педагогическите науки“) 23 са „доктор по психология“, 1 е без степен (в процес на придобиване).

По длъжност разпределението е: 11 са професори, 5 са доценти, 17 са главни асистенти (2 от тях са в процедура за хабилитация) и 1 – асистент.

Възрастовата структура на преподавателите към момента на оценяването е:

- професори до 50 г. – няма; между 50 - 60 г. – 4; над 60 – 7;
- доценти до 50 г. – 4; между 50 - 60 г. – 1; над 60 – няма;
- главни асистенти до 50 г. – 12; между 50 - 60 г. – 5; над 60 – няма;
- асистент – до 50 г. – един.

Всички преподаватели в специалност „Психология“ са утвърдени специалисти в теоретико-научното и приложното поле на дисциплините, които преподават. Те имат допълващи се компетенции – сред тях има и университетски преподаватели с допълнителна квалификация в различни практически направления като психотерапия и консултиране. По този начин стават възможни организацията и високото качество на преподаването в интердисциплинарната област на психологията. Същевременно няколко от преподавателите имат значителен практически опит в различни области на обществената практика.

Наблюдава се тенденция на намаляване на асистентите за сметка на увеличаване на главните асистенти. Наблюдава се тенденция на намаляване на преподавателите без научна степен за сметка на увеличаването на преподавателите с ОНС „Доктор“.

Тенденция в развитието на преподавателския състав в специалност „Психология“ е съсредоточаване на аудиторната натовареност върху преподавателите на основен трудов договор в катедрата и факултета. Слабо намалява относителната тежест на преподаватели от други факултети на СУ, както и на хонорувани преподаватели.

По 5.1.3.

СУ има собствена система от процедури, правила и стимули, която гарантира атестирането и развитието на академичния състав при спазване на българското законодателство. Основен документ, който регламентира съвременното атестиране на преподавателите, е: Процедура по атестиране на преподавателите в СУ (П5.11). Въз основа на този документ преподавателите в СУ се атестират на пет години (хабилитираните) и на три години (нехабилитираните). Атестирането на преподавателския състав се провежда в съответствие с Правилника за устройството и дейността на СУ, чл. 120-126, и с Наръчника по качеството на СУ. Качеството и нивото на преподавателския състав се контролира чрез атестирането като за целта има избрани факултетни атестационни комисии (ФАК), които имат продължителност на мандата, равен на мандата на деканското ръководство и работят по Правилник, утвърден от ФС.

През акредитационния период са били атестирани 31 преподаватели, които са получили 28 положителни оценки, 1 – задоволителна и 2 – незадоволителни. Наличието на разнообразни оценки е положителен знак за процеса на атестиране. През този период няколко атестации са били отложени – главно поради отсъствието на преподавателя (в творчески отпуск или по майчинство).

През отчетния период има сериозно кариерно развитие на преподавателите:

- една защита на научна степен „доктор на науките“ и една защита на образователна и научна степен „доктор“;
- хабилитации – 4;
- проведени са конкурси за заемане на нови академични длъжности: 3 – за професор, 4 – за доцент, 4 – за главен асистент, 3 – за асистент.

Допълнително, щатния състав на специалността е увеличен с една бройка, като гл. ас. д-р по психология (Психология на здравето) е прехвърлена от катедра „Реторика“ в катедра „Обща, експериментална, развитийна и здравна психология“ като главен асистент по Психология на здравето, с което се изпълнява една от препоръките на НАОА от настоящата акредитация.

Кариерното развитие на членовете на катедрата се планира, в съответствие с потребностите на учебния план и намеренията за неговото развитие. През акредитационния период са обявени конкурси и са назначени шест млади преподаватели като асистенти на освободени след пенсиониране щатни места, както и на отпуснати нови щатни бройки поради високото търсене сред кандидат-студентите, на което се радва специалност Психология.

Паралелно колегията подготвя нови попълнения от наскоро защитилите докторанти. Някои от тях са избрани за хонорувани преподаватели в екипи с опитни колеги. Това е начин за интегриране на бъдещите редовни преподаватели с оглед плавен преход към предстоящите им отговорности.

Планирано е кариерно развитие (хабилитация) на 7 от главните асистенти през идните две години.

Сравнението с 2016/17 учебна година показва следните тенденции:

Нараснал е относителният дял на хабилитираните преподаватели, в частност на професорите, на ПОТД, резултат от стабилно кариерно израстване; Повишила се е квалификацията на преподавателите – всички главни асистенти имат докторска степен; 10 от хабилитираните преподаватели са доктори на науките; В бакалавърската програма е намалял дялът на преподавателите от други катедри на ФФ и други факултети на СУ (резултат от развитието на собствения потенциал на катедрата), докато в магистърските програми този дял до голяма степен се е запазил с оглед специализацията на обучението.

Хоноруваните преподаватели са: 1) утвърдени изследователи от други институции или експерти от практиката (особено в магистърските програми), като повечето от тях водят избираеми курсове и 2) млади учени, доскоро докторанти в катедрата, които водят упражнения и на които катедрата разчита за бъдещо попълване на щатния си състав.

Подобни тенденции се очертават и в магистърските програми. Преподаването основно се осъществява от хабилитираните щатни преподаватели от Специалност „Психология“, с привличане на специалисти с уникална квалификация от други институции и от практиката. В МП „Обща психология на английски“ обучението по почти всички задължителните дисциплини се осигурява от преподаватели на ОТД в Специалност „Психология“. Такава е ситуацията и в МП „Психология на здравето“.

По 5.1.4.

В СУ е създадена система за информиране и насърчаване на мобилността на преподавателите. Възможностите за мобилност се обявяват публично всяка година на интернет-страницата на Университета и на страниците на факултетите. Пряка отговорност за разпространението на информация, набирането на кандидати и избора на преподавателите носят заместник-деканите по НИД. Сформирани са комисии за преглед на документите и подбор на кандидатите. При отделните конкурси се прилагат критериите за допустимост и подбор на преподавателите за мобилност по програма Еразъм+, които са утвърдени на общоуниверситетско ниво.

Обобщено, за периода на акредитацията Специалност „Психология“ е имала споразумения за обмен по програма Еразъм+ в бакалавърска и магистърска степен със следните университети: Comenius University in Bratislava, Словакия; Universite Paris Descartes, Франция; National and Kapodistrian University of Athens, Гърция; International Psychoanalytic University Berlin, Германия; University of Malta, Малта; University Berlin, Германия; програма Еразъм+ K107 / извън ЕС /: Guangdong University of Foreign Studies, Китай; University of Nis, Сърбия; The University of Newcastle, Австралия

През акредитационния период са проведени 16 мобилности от преподаватели по ПН 3.2. Психология в СУ по програма Еразъм+, други 8 са направени в рамките на спечелени международни проекти. За участие в международни конференции и форуми са осъществени други 52 мобилности на преподаватели от специалността.

Критерий 5.2. Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея.

По 5.2.1.

В акредитационния период в СУ са разработени и усъвършенствани три информационни системи за електронно отчитане на данни за научноизследователската дейност на преподавателите в университета – Система „Научноизследователски проекти“, Система за вътрешни проекти по ФНИ и Система „Авторите“.

В специалността има утвърдена практика за включване на студентите в научноизследователската дейност. Това се осъществява чрез включване в проекти, ръководени от преподаватели, участие в дейността на Дружеството на психолозите в България и участие в конференции и семинари. Действащият Правилник на Университетския фонд научни изследвания стимулира разработването на проекти, в които се привличат студенти и докторанти. Практика е в организирането на големите научни изяви на специалността да се включват студенти, магистри и докторанти.

В рамките на акредитационния период са реализирани 17 научни проекта с участието на 67 студенти от ОКС Бакалавър и Магистър – ПН 3.2. Психология в СУ: 56 са участията в международни проекти, а в проекти с национално финансиране – 11.

За отчетния период 48 докторанти по 3.2. Психология са взели участие в национални и вътрешноуниверситетски проекти, а други 25 – в международни проекти.

В ПН 3.2 Психология в СУ през акредитационния период са реализирани 140 участия на студенти и докторанти в научно-изследователски проекти. От тях 81 са в международни

проекти (58%), други 59 участия (42%) са в проекти с национално финансиране. Това прави приблизително по едно участие на докторант в научен проект, като средно една трета от докторантите са участвали в международни проекти, а две трети – национални или вътрешноуниверситетски.

Публикации на студенти и докторанти по ПН 3.2. Психология в СУ за периода 2016-2021 г.

През периода 2016-2021 година 114 студенти от ПН 3.2. Психология са автори на публикации. От тях 8 са съавтори в статии, публикувани в списания с импакт фактор.

През периода 2016-2021 година докторантите в ПН 3.2. Психология в СУ са реализирали 265 публикации. От тях 57 са на английски език. Специално внимание заслужават публикациите в съавторство в издания с импакт фактор.

Участие в конференции на студенти и докторанти. През периода 2016-2021 г. студентите по ПН 3.2 Психология в СУ са осъществили 120 участия в конференции, а докторантите по ПН 3.2 Психология в СУ са имали 175 участия в научни конференции, от които 30 в национални и 145 в международни форуми.

В резултат от създадените условия и целенасочените усилия на преподавателите, през периода на акредитация в проекти на Специалността са участвали около 1/5 от студентите в бакалавърска степен и повечето студенти от магистърските и докторските програми. Специалност Психология стимулира участието на студенти и докторанти в научни и научно-практически конференции. Постоянна практика е провеждането на докторантски четения.

Научно-изследователска дейност на преподавателите

През периода 2016 – 2021 г. са реализирани общо 108 участия в проекти от преподавателите на ПОТД по 3.2 Психология (55 са международни, 20 – национални и 33 – вътрешно-университетски). Това прави средно по 3,17 участия на преподавател за периода или 0,64 участия на година. Персонализирани участията се разпределят – 9 преподаватели са участвали в международни проекти, 9 – в национални и 15 – във вътрешно-университетски.

Много силно е участието на преподавателите по първи ОТД в Специалност Психология в конференции и научни форуми за периода 2016-2021 – общо 273 (средна стойност на един преподавател – 10,68), като преобладават участията в международни конференции и научни форуми (183) пред националните (90).

През периода на акредитацията в научно-изследователската дейност на преподавателите се наблюдават няколко тенденции. По отношение на комуникацията на научните резултати, ясно изразена е тенденцията поддържането на обширна научни контакти, за основа на които служат участията както в международни конференции и научни форуми така и в национални конференции. Изключение прави 2021 г. поради ограничения, наложени от пандемията.

Специалност Психология е организатор на редица научни форуми: юбилейната конференция по случай 50-годишнината от създаването на Специалност Психология, юбилейната конференция по случай 45-годишнината от създаването на Специалност Психология, двукратно е проведена конференция на тема Лидерство и организационно развитие; Специалност Психология е съорганизатор (съвместно с Дружеството на психолозите в България) на Националния конгрес по психология; с участието на Специалност Психология в СУ са проведени и два конгреса по Клинична психология с международно участие.

Брой защитили докторанти на 1 хабилитиран преподавател, брой и относителен дял на редовните докторанти, относителен дял на прекъсналите и отчислените докторанти

За отчетния период – 2016-2021 г., специалност Психология е работила с общо 109 докторанта с различен статут – зачислени и отчислени в този период, зачислени в предходния, но отчислени в този период, отчислени в предходния, но защитили в този период. От тях 18 са се обучавали в задочна докторантура и в самостоятелна форма (16,5%), останалите 91 в редовна форма на обучение (83,5%). Общо 2-ма се отказват от продължаване

на докторантурите си през първата или втората година (0,09%) по различни причини. Към момента на подготовка на доклада 28 докторанта са в период на обучение. До отчисляване с право на защита през отчетния период са достигнали 89 докторанта. От отчислените с право на защита успешно защитили своите дисертации са 59 докторанта (75%). Един от тях е под двойно научно ръководство и защитава дисертацията си в чужбина. Съотношението брой обучавани докторанти на 1 хабилитиран преподавател за периода е 6,81. Съотношението брой защитили докторанти на 1 хабилитиран преподавател е 3,8.

По 5.2.2.

Ръководството на ФФ се стреми да създаде благоприятни условия за разпространение на изследователските резултати чрез осигуряване на възможности за публикуване на готовите разработки в самостоятелни монографии и тематични сборници, учебници и помагала.

През акредитационния период преподавателите от Специалност „Психология“ на първи ОТД са публикували 44 монографии, както и 10 сборника под тяхно съставителство. Това прави по средно по 1,5 монографии на член на преподавателския състав.

Реализирани са 42 статии, студии и глави от книги в реферирани и индексирани издания: 29 публикации в Scopus и други 13 - в Web of Science. Това показва силно присъствие в международните бази данни и видимост на резултатите от научната работа на преподавателския състав в Специалност „Психология“ на СУ за международната научна общност. Средно, всеки преподавател е направил по 1,2 реферирани и индексирани публикации за периода 2016-2021.

В други реферирани бази данни са публикувани 127 статии, като 16 са в Scopus и 111 в издания, включени в НАЦИД. Средно на преподавател: 3,7.

В нереперирани, но рецензирани издания са публикувани 46 статии и студии, 30 глави от книги и 202 статии в сборници; общо 274. Средно на преподавател: 8 за периода или 1,6 на година. Направени са и 37 превода на книги с научен и научно-приложен характер.

Формално, съотношението на реферирани към нереперирани издания е 36:64, тоест приблизително 1:2. Броят публикациите на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 г е 2,46. Относителният дял на публикациите с ипакт-фактор или импакт ранг е 8%. Публикациите на отделните преподаватели са вписани в информационната система „Авторите“ и са достъпни за широката общественост.

Брой цитирания в реферирани научни списания и сборници на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 г.

През периода на акредитацията цитиранията на публикациите на преподавателите от Специалност „Психология“ са 266. Средно на преподавател на година се падат 1,55 цитирания. Най-голям дял общо за периода имат цитиранията или рецензиите в нереперирани списания с научно рецензиране – 42% (112 броя). На второ място са цитиранията или рецензиите в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове (Scopus и Web of Science) - 34% (90 броя). На трето място са цитиранията в монографии и колективни томове с научно рецензиране - 24% (64 броя).

Броят цитирания в реферирани научни списания и сборници на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 г. е 0,91.

Заключения по Стандарт 5:

- *СУ „Св. Климент Охридски“ има публично оповестени конкретни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели, осигуряващи обучението в професионалното направление.*
- *Подготовката на студентите се осъществява от 16 хабилитирани преподаватели на първи ОТД с необходимия профил и с доказана квалификация в областта на бакалавърските и магистърските програми, както и 18 нехабилитирани*

преподаватели със степен „Доктор“, всички в ПН Психология. Доказателство за това са значителната по обем и качество изследователска активност.

- В ПН 3.2. Психология съществува система за стимулиране кариерно развитие на преподавателите (за отчетния период са осъществени 31 атестации и 14 конкурса за заемане на нови академични длъжности: 3 – за професор, 4 – за доцент, 4 – за главен асистент, 3 – за асистент).
- В професионалното направление се стимулират академичната мобилност и международните контакти (с цел обучение, преподаване, изследователски проекти и публикации).
- В професионалното направление се стимулира научноизследователската дейност – голяма част от студентите и преподавателите участват в проекти, създават научни продукти с академична и приложна насоченост.
- За отчетния период студентите, докторантите и преподавателите са създали научна продукция на високо ниво, като значителна част от нея е реализирана в реферирани научни издания.

СТАНДАРТ 6: „УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ“:

Критерий 6.1. ВУ осигурява и развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности, както и подходяща среда за дистанционно обучение

По 6.1.1.

През акредитационния период наличната материално-техническа база на Университета е поддържана и развивана чрез обновяване на оборудването и създаване на нови специализирани центрове и аудитории.

Материалната база на СУ има значително по-висок капацитет за учебна и научноизследователска дейност от броя на обучаваните в момента студенти. За всеки студент (средно приравнен брой) са осигурени 3,2 кв.м. учебна площ и 1,9 места, като в аудиторните зали местата на студент са 1,5, а площта – 2,1 кв.м. На редовните докторанти е осигурен отделен кабинет с компютъризирани работни места, предоставени им са възможности за лабораторни изследвания.

За провеждане на научни и други форуми от високо равнище е изграден модерен конферентен център с площ 700 кв.м. със заседателни зали и две аули с възможности за симултанен превод.

За подпомагане на учебния процес и битовото обслужване на студентите и докторантите от СУ има книжарница, размножителна база, зала за спорт и фитнес със сауна, лекарски кабинет, банков офис, ресторант, кафе-клубове, подземен и надземен паркинг, търговски център. СУ притежава собствено модерно общежитие от хотелски тип за преподаватели и студенти с информационна свързаност с Университета.

Информационната инфраструктура на СУ е на високо технологично равнище. В сградата на Университета е изградено структурно окабеляване, което осигурява високоскоростен достъп на всички компютри до локалната университетска мрежа и до Интернет.

В Университета е изградена модерна информационна система, която осигурява учебния процес, административното обслужване, изследователската работа на преподавателите, обучението и научното творчество на студентите и предоставя аналитична информация.

По 6.1.2.

През акредитационния период Университетът обновява и усъвършенства компютърната и информационната си база. Интернет страницата на СУ е изцяло обновена по

новата технология RWD, позволяваща бърз и удобен достъп на студентите от стационарни и от мобилни устройства до информационни ресурси като: платформа за електронни услуги; платформа за електронно обучение „Moodle”; електронен каталог на университетската библиотека; пълнотекстови бази данни и електронни източници.

СУ поддържа висока степен на осигуреност на обучението с необходимия брой компютри в компютърните класове, специализираните зали, залите за свободен достъп, в библиотеката и в преподавателските кабинети. На 100 студенти те са 37,5 при 38 кв.м. площ компютърни зали. В информационните центрове са осигурени 22,8 компютърни места на 100 студенти.

В университета е изградена модерна информационна система, която осигурява учебния процес, административното обслужване, изследователската и учебната работа на преподавателите и студентите и предоставя аналитична информация за вземането на управленски решения. Тя се състои от пет информационни мрежи: административна, преподавателска, библиотечна, счетоводна и учебна.

Центърът за дистанционно обучение е оборудван с необходимото съвременно активно и пасивно оборудване.

Използваната в СУ виртуална среда за ДФО е платформата за управление на обучението Moodle. Системата текущо се обновява с последната актуална версия и е достъпна от интернет-страницата на СУ и от интернет-страницата на ЦДО. През интернет-страницата на УЦДО има и връзки към: системата за видео и аудио комуникация WebEx; виртуалната библиотека; електронното хранилище; системата за управление на виртуална лаборатория VNC. Виртуалната библиотека е изградена чрез софтуерната програма Calibre. Тя съдържа приложения за обработка и качване на електронни материали, структурирани по различни критерии. Търсенето на електронни книги е лесно и удобно. Виртуалната лаборатория е инфраструктура за съвместно учене и споделяне на знания между обучаемите. Чрез софтуерната програма VNC студентите в дистанционна форма на обучение получават онлайн достъп до специализиран софтуер, до който не биха имали достъп по друг начин поради технически или лицензионни ограничения. Видеоконферентната система WebEx е необходима част от успешното провеждане на дистанционно обучение. Тя дава възможност за провеждане на консултации и семинари в реално време без да се налага присъствие на място в университета. Всеки урок или дискусия може да бъде записан и публикуван за по-късно разглеждане. СУ е осигурил педагогическата ефективност на провежданото дистанционно обучение. Използваната платформа за управление на обучението Moodle има адаптивни инструменти за вграждане на авторски средства при създаването на уеб-базиран курс и провеждане на ДФО. Платформата съдържа средства за синхронна и асинхронна комуникация между участниците в обучението. Избраната платформа за провеждане на ДО осигурява сигурността на достъп до данните в нея. Чрез нея може да се дефинират специфични права за достъп като: администратор, автор на курсове, преподавател, не редактиращ преподавател, студент и гост. Системата за управление на учебното съдържание в ДО е интегрирана и паролата за достъп се регистрира от потребителите в системата за електронни услуги, разработена в СУ. Системата за Електронни услуги е интернет-приложение, чрез което се предоставят различни административни услуги и справки за студенти, преподаватели и администрация според дефинираното ниво на достъп.

За обучението на студентите е осигурен необходимият учебен софтуер. В акредитационния период са закупени програмни продукти и лицензи за: академичната програма DreamSpark; Microsoft Dynamics NAV и CRM – системи за управление на бизнеса; SolidEdge – система за инженерно проектиране; АжурЛ и Плюс-Минус – счетоводни програми за обучение на студенти; NOD32 - Антивирусен софтуер; SPSS – система за статистически анализ; CorelDraw – програма за обработка на векторни графики; TalkFusion – Система за изграждане на видео-конферентни връзки; Cisco WebEx – Софтуерна среда за видео-лекции и семинари; iPresent Presio - Софтуер за запис на видео-уроци; VNC - Софтуер за виртуална лаборатория.

По 6.1.3.

Дейността на Библиотеката на СУ, е регламентирана от Правилник за работата на Университетската библиотека и Правилник за вътрешния ред и обслужване на читателите в Университетската библиотека. Тя е с площ от 1784 кв. м., има три книгохранилища, служба за подготовка и обработка на библиотечните материали, заемна и три читални – за индивидуални и групови занимания, с общо 83 читателски места, като $\frac{1}{4}$ от тях са компютризирани с достъп до интернет. Всички читателски и служебни помещения имат Wireless покритие.

Достъпът до информационните масиви на библиотеката е пълен и свободен, като чрез интернет-страницата на СУ могат да се правят справки от всеки потребител на Интернет. Библиотеката на СУ притежава напълно компютъризиран каталог за наличната литература.

Библиотеката е абонирана за базите данни ProQuest, Scopus, ScienceDirect, Web of Knowledge, които осигуряват онлайн достъп до пълния текст на статии от научни списания от фондовете на най-престижните библиотеки в света. Текущо се предлага достъп чрез интернет-страницата на СУ до научни бази от данни: Springer, Sage Publications, Oxford Journal, Emerald Management Extra, IEEE и др.

Качеството на предлаганите услуги в библиотеката се контролира от Системата за контрол на качеството. Ежегодно се провежда анкетно проучване за потребностите на читателите, тяхната удовлетвореност от обслужването, оценката им за качеството и актуалността на библиотечния фонд и информационните ресурси и са извършват вътрешни и външни одита.

По 6.1.4.

Академичният състав разполага с необходимите технологични и информационни ресурси за използване на съвременните форми и методи в обучението на студентите и в изследователските дейности. Тук трябва да се посочат интерактивните форми на мултимедийните продукти: платформа за електронно обучение „Moodle”, специализиран софтуер за проектиране и чертане, интерактивни продукти, чрез които се показват симулации на студентите (PSPICE, Solid Edge, CAD системи и др.)

Платформата за електронно обучение „Moodle”, ver.2.7.1.+ е внедрена от 2007 г. В акредитационния период политиката на Университета е да разширява електронното обучение като съвременно средство за подпомагане на самостоятелната работа и за интерактивно взаимодействие между преподавателите и студентите в процеса на обучение. Преподавателите от СУ са обучавани, насърчавани и мотивирани да използват тази технология чрез включване в системата за атестиране на показател „разработени електронни курсове в „Moodle” курсове.

По 6.1.5.

В СУ има отлично организирана и на високо технологично равнище система за административно обслужване на студентите. То се базира на общоуниверситетската информационна система, съдържаща 10 взаимосвързани функционални модула. При осъществяване на административната дейност се използват и готови програмни продукти (счетоводен софтуер, електронен документооборот и др.).

За служителите се организират необходимите квалификационни курсове. Осигурени са възможности и са осъществени мобилности на служители по европейски програми. Административният персонал се атестира най-малко веднъж на 3 години. При атестирането се взема предвид и мнението на студентите чрез ежегодно провеждани анкети. Образователният процес и изследователската дейност на студентите в СУ по професионални направления са осигурени с квалифицирани, ползващи се с авторитет и обществено признание преподаватели. На докторантите са осигурени научни ръководители с компетентност в съответната област на професионалното направление.

Заклучения по Стандарт 6:

1. СУ и ФФ, провеждащи обучението по ПН „Психология“ осигурява висока култура на учебната среда. Студентите, преподавателите и служителите се обучават и работят

в модерна сграда, оборудвана с високотехнологични съоръжения, при здравословни и безопасни условия. Осигурени са условия за обучение и на студенти със специални нужди. Независимо, че изходното състояние на материално-техническата база е високо, Университетът поддържа и развива нейния потенциал, като обновява оборудването, създава нови центрове и аудитории съобразно спецификата на учебната и научноизследователската дейност. Налице са условия за превръщането на СУ във важен център на националния и международния академичен живот.

2. Информационната инфраструктура на СУ е на високо технологично равнище. Поддържа се висока степен на осигуреност на обучението с необходимия брой компютри, технически и информационни средства, използвани и от ПН „Психология“. Изградената университетска информационна система осигурява оптимално управление на всички процеси и дейности, намалява ресурсите, изразходвани за административен труд, ускорява и подобрява обслужването на студентите и преподавателите, позволява внедряване и развитие на съвременни уеб-базирани електронни услуги и технологии за консултиране и подпомагане на студентите.

3. Структурните звена на СУ по професионални направления предоставят нужния академичен ресурс – квалифицирани преподаватели, научни ръководители, академични съветници, в подкрепа и улесняване на ориентацията в обучението и мобилността на студентите.

4. Университетът осигурява необходимите високотехнологични и информационни ресурси за прилагане на новаторски практики и стимулира академичния състав да ги прилага в обучението на студентите и изследователските дейности.

СТАНДАРТ 7: „УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА“:

Критерий 7.1. ВУ съобразно своята мисия събира и анализира информация за дейността на вътрешните структури за разработването и прилагането на политиката за осигуряване на качеството, в които взимат участие и външни заинтересовани страни.

По 7.1.1.

Организацията на академичните и спомагателните дейности и свързаните с тях управленски процедури по управление на информацията са регламентирани със съответните нормативни документи и организационни разпоредби, приети и утвърдени от органите за управление на СУ. Вътрешно-нормативната база на СУ се състои от необходимите правилници, вътрешни правила, стандарти и инструкции, които регламентират всички страни на функционирането на СУ. Основните документи са публикувани в интернет-страницата на СУ.

Ефективността на установените норми и процедури се наблюдава и контролира на всички управленски нива съобразно Системата за оценяване и поддържане на качеството на обучението и академичния състав в СУ (СОПКО) и по стандартите на ISO 9001:2008.

СУ е сертифициран с международния стандарт за качество ISO 9001:2008. Управлението на качеството по стандарта се основава на обвързани в цялостна система разписани процедури и регламенти, в която са интегрирани документите, изисквани по ISO и пълната вътрешно-нормативна уредба на СУ. Организационните разпоредби и процедури са документирани на няколко нива. Чрез разпоредбите се осигурява единен подход при управлението на образователната дейност за всички основни звена и образователни програми, съобразно спецификата на обучението в тях и се прилага универсален институционален модел за провеждане на учебната дейност и на политиката по качеството на обучението.

В СУ се провеждат външни и вътрешни одити, които анализират мненията на студенти и потребители на кадри. Мненията на студентите и потребителите се проучват чрез различни анкети по стандартизирана методика. Провеждат се общо 4 типа анкетни проучвания: сред студентите за оценка на учебна дисциплина; сред студентите за оценяване на качеството на преподаване; анкета сред работодателите; анкета сред завършилите

студенти. Анкетата за оценяване на учебна дисциплина обхваща следните критерии: цели и полезност на учебната дисциплина; принос за усвояване на специфични знания и умения в контекста на учебния план; актуалност на учебното съдържание; посещаемост на лекциите и семинарните занятия; удовлетвореност на студентите от обучението по дисциплината.

Системата за наблюдение на учебното съдържание в СУ и в ПН „Психология“ е изградена с убеждението, че полезността на всяка учебна програма и нейният смисъл в общата схема на обучението са опосредствани от вложената енергия и професионалните умения на преподавателския екип. Затова освен за съдържанието на учебните дисциплини студентите дават мнение и за качеството на преподаване и определят рейтинга на преподавателите. Критериите за оценяване качеството на преподаване включват: методи на преподаване; творчески подход и толерантност; използвани учебни и технически средства; извънаудиторна и самостоятелна работа; обучително взаимодействие и консултиране.

Анкетните проучвания сред студентите са системни. Провеждат се в края на всеки семестър, когато студентите имат завършени впечатления от дисциплината. Систематичният подход позволява резултатите да се анализират в динамика, да се наблюдава как учебните методи и средства се адаптират към новите технологии и изискванията на студентите, обновява ли се учебното съдържание и какво е развитието в обучителното поведение на преподавателите. В акредитационния период за ПН „Психология“ са проведени над анкети сред студентите за оценяване на качеството на преподаване и на учебните дисциплини.

Резултатите от тези анкети се представят на преподавателите, а отделът по качеството представя обобщаващи доклади на Деканите и на Ръководството на Философския факултет на СУ. Оценка на студентите, дадени в тези анкети, са критерий за атестиране на преподавателския състав. Този подход е мощен фактор за повишаване на качеството на преподаване.

Образователната политика на университета е ориентирана към интересите на студентите и към възможностите им за бърза професионална реализация. Обучението в умения и адаптивността към потребностите на социалната практика са сред основните приоритети в учебната дейност. Поради това в университета е въведена практиката на външно наблюдение от потребители на кадри. Външното наблюдение става чрез анкетния метод и отчасти с официални становища на мениджъри и ръководители в йерархията на организациите.

По 7.1.2.

Характерно за управленската система на СУ е, че в нея са заложили вътрешни механизми за усъвършенстване. Те се съдържат в Системата за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав в ПН „Психология“. Тя е проектирана така, че при поява на отклонения от поставените цели и стандарти да се задействат процедури за усъвършенстване на системата. Тези механизми се осъществяват чрез регулярни външни и вътрешни одити.

Състоянието на СУ и ефективността на структурите периодично се анализират, съгласно вътрешните правилници на СУ. Академичният съвет на ПН „Психология“ ежегодно обсъжда и приема следните обобщаващи доклади: Годишен доклад на Ректора за дейността на СУ; Годишен доклад на Ректора за изпълнението на мандатната програма; Годишни доклади на Деканите за дейността на всяко от основните звена в СУ; Годишни доклади на ресорния зам.-ректор - за учебната дейност, за резултатите от проведените анкети по СОПКО и за дейността на Комисията по качеството и за кандидатстудентската кампания; Годишни доклади на ресорния зам.-ректор - за научноизследователската дейност, развитието на кадрите и международната дейност.

Контролът по отношение на предприетите мерки и отчитане на резултатите от тях се реализира чрез външните и вътрешните одити и чрез прегледите на ръководството по качеството.

Вътрешните одити са целеви и се извършват планово. Този подход е възприет, за да се осигури системност и регулярност в процеса на мониторинг на ефективността и качеството

на дейностите и структурите. Обект на вътрешните одити са всички звена и дейности на СУ. Вътрешното одитиране се извършва на две нива: текущи вътрешни одити и Преглед на ръководството по качеството, провеждан пред Академичния съвет.

Методите и механизмите за провеждане на текущите вътрешни одити включват: Планирани текущи проверки за установяване на несъответствия с приетите норми. За целта Академичният съвет приема График за извършване на вътрешните одити; Предприемане на коригиращи действия при проблеми и отклонения от нормите. Правят се от органите за управление по предписания, документирани при текущите вътрешни одити; Контрол по отношение на предприетите мерки и отчитане на резултатите от тях. Извършва се чрез Прегледи на ръководството по качеството.

Прегледите на ръководството по качеството са обобщаващ резултат от цялостната система на мониторинг. Те са основния механизъм за установяване на ефективността на дейностите и структурите, на степента на постигане на целите по качеството и за откриване на евентуални отклонения. Правят се два пъти годишно. В началото на всяка учебна година се обсъждат и приемат следните документи: Цели и план по качеството; График за извършване на вътрешни одити по качеството; План за обучение на кадрите; План за ремонтите.

В края на учебната година се обсъждат и приемат: Отчет за анализиране на препоръките и отстраняване на несъответствията, регистрирани на одит от трета страна; Отчет за изпълнение на решенията от предходния преглед на ръководството; Доклад за изпълнение Плана по качеството; Обобщен доклад от вътрешните одити; Доклад за изпълнение Плана за обучението на кадрите; Отчет за изпълнение на плана по ремонтите; Отчет за изпълнение на плана за проверка на техническите средства за измерване; Отчет за предявените и признати рекламации към доставчици; Отчет за обратната връзка със студентите, анализ на жалбите и оплакванията на студентите (проведените анкети по качеството).

Описаните механизми за мониторинг на ефективността на структурите и дейностите гарантират развитието и усъвършенстването на управленската система. За анализирания период системата за контрол на качеството е констатирала сигнали, които са довели до приемане на нови вътрешни нормативни документи и на поправки в съществуващи вътрешни нормативни документи.

По 7.1.3.

СУ и ФФ, провеждащ обучение по ПН „Психология“ периодично анкетира работодатели на випускници на университета. Чрез тези анкети се събира информация за това как те оценяват получената в университета подготовка и преценката им за качествата на младите специалисти (равнище на познания по специалността, комуникативни умения, умения за работа в екип, степен на иновативност и адаптивност, аналитични умения, равнище на чуждоезикова подготовка, степен на владеене на компютърните технологии и др.).

Обобщените резултати от оценките за учебното съдържание на дисциплините и изискванията, формулирани от пазара на труда, са надежден ориентир за баланса в учебните планове, за степента, в която се постигат обявените образователни цели и за съвместимостта им с образователната мисия на университета. Системата за наблюдение на учебното съдържание и нейната методология осигуряват информирано управление на учебната дейност като дават категорични сигнали на основните звена и програмните съвети както за необходимостта от обновяване на учебното съдържание чрез промяна или въвеждане на нови дисциплини, така и за кадровата им политика.

Заключения по Стандарт 7:

- *ФФ на СУ има изградена и добре действаща система за управление на информацията, свързана с обучението. Такава информация се събира и анализира, периодично се обсъжда и публично се огласява на факултетско и университетско ниво, като се обръща внимание на качеството на обучението и потребността от промяна;*

- *Регулярно се провеждат анкети със студентите, резултатите от които сочат високо ниво на удовлетвореност от дейността на деканското ръководство и преподавателския състав, както и от провежданите занятия и учебния процес;*
- *Според данни на Рейтинговата система, висок процент от възпитаниците на СУ в ПН 3.2. Психология са се реализирали професионално в резултат на полученото от тях образование по специалността;*

СТАНДАРТ 8: „ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕННОСТТА“:

Критерий 8.1. ВУ публикува информация за: приети програмни документи и учебна документация; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на студентите и академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; университетски форуми с участието на представители на студенти, синдикални и потребителски организации.

По 8.1.1.

Софийският университет има ясно изградена система за информиране на обществото и научната общност за богатата гама от свои дейности: учебна, научна, културна и др. Тази информация е лесно достъпна на интернет-страницата на Университета и на страниците на отделните факултети. На интернет-страницата има информация за вътрешно нормативни актове, заседания на АС и развитие на академичния състав.

Общата рамка на политиката на Университета за достъп до научната му инфраструктура се съдържа в Правилата за достъп на външни потребители до научната инфраструктура и оборудването на СУ. Предоставянето на информация на медиите се съгласува с отдел „Информация и връзки с обществеността“ като структурно звено на централната университетска администрация на СУ. Системата за популяризиране на посочената информация включва три основни модуса: печатен, електронен и директен. И трите модуса са важни при комуникацията със заинтересованите лица.

Важна роля играе онлайн системата за студенти, студентският портал и системата за ползване на студентските общежития. Освен това съществува годишен календар на административните дейности в СУ, според който се организират дейностите за подаване на информация и от страна на отделните факултети (П1.10).

Цялостната дейност, свързана с вътрешната система по отношение на студентите в СУ, е описана в Правилник за образователните дейности и Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

Постоянно се поддържа информацията за образователната работа в бакалавърската и магистърската степен: публикувани са онлайн и изложени на физически информационни табла учебни планове и програми (включително с актуалните промени в тях); има ясен разпис на отделните курсове и семинарни занятия за зимен и летен семестър; график за изпитните сесии; за държавни изпити.

В секциите за ОКС се публикуват две групи информация. Първата група е организирана по факултети, а втората група е списък на образователните програми.

Информацията за действащите учебни планове и програми, форми на обучение и квалификационни характеристики се публикува на интернет-страниците на факултетите.

СУ развива система за проследяване на реализацията на завършилите студенти. Дейностите по проследяване на реализацията на завършилите студенти се извършват както на общоуниверситетско ниво, така и от факултетите и катедрите. Разработена е интернет страница на завършилите студенти <http://alumni.uni-sofia.bg> по проекта „Усъвършенстване на системите за управление в СУ като ключ за повишаване качеството на университетските дейности и услуги (Ключ към качеството)“.

На интернет-страниците на СУ е публикувана информация за всички дейности, свързани с обучението по ПН 3.2: специалностите за обучение в съответни образователно-квалификационни степени и формата на обучение.

Чрез системата „Авторите“ може да се наблюдава публикационната и научната дейност на преподавателите.

Специалност Психология разполага със собствена страница в рамките на интернет-страницата на Философски факултет (<http://phls.uni-sofia.bg/article/details/110>). Съществува информация и в социалните мрежи.

По 8.1.2.

Като резултат от образователната политика за „жизнения цикъл“ на студентите (прием, развитие, дипломиране и реализация), в СУ са изградени структури и са разработени нормативни документи за функционирането на системата за наблюдение, оценяване, поддържане и усъвършенстване на качеството на обучение – от приема на студентите до тяхната професионална реализация. В СУ се обявяват условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация, които предлага всяко професионално направление. Това става както на интернет-страницата на СУ, така и в издавани справочници и брошури на хартиен носител. В университета функционира и сектор „СДК и продължаващо образование“, който предлага възможности за допълнителна квалификация след завършване на висшето образование.

ПН 3.2. Психология предлага краткосрочни и дългосрочни обучителни курсове по Психология (организационна, трудова, социална, педагогическа, психология на развитието, образованието и културата, клинична и консултативна).

Достъпна е информацията за изпитни графици, мобилност, защиты, административни такси, клубове и организации, конкурси, събития.

При откриването на учебната година на студентите се предоставя пълна информация за структурата на висшето училище, за тяхното обучение, за възможностите, осигуряващи мобилност, за здравно осигуряване, за студентски организации, за социално-битово осигуряване и за други въпроси, които осигуряват необходимата информираност за „жизнения цикъл“ на всеки студент. В началото на всеки курс се представя тематичната програма на лекциите, изпитният конспект и литература, както и условията за допускане до и полагане на изпит. Още с постъпването първокурсниците биват запознавани с библиотеките. Предоставят им се сведения за възможностите за спорт.

При откриването на учебната година присъства представител на Студентския съвет, който запознава първокурсниците с работата на Съвета.

По 8.1.3.

Периодичното обявяване на условията за обучение и възможностите за професионално развитие, които предлага СУ в различните професионални направления, започва с участието на представители на университета в кандидатстудентските борси в различни градове на България и в рекламните кампании в чужбина.

Съвместно с отдел „Образователни дейности“ ежегодно през март се провеждат Дни на кандидат-студента в СУ. Информацията за прием е налична на <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/priem>.

По 8.1.4.

На ниво университет отделът „Връзки с обществеността“ разпространява информация до медиите. Редица публикации отразяват водещата позиция на СУ в ПН 3.2 във връзка с ежегодното обявяване на резултатите от Рейтинговата система на висшите училища в България.

Научната продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели се популяризира, от една страна, чрез интернет-страниците на факултетите и от друга, чрез активната и системна публикационна активност на преподавателите.

Провежда се ежегоден семинар за студенти и докторанти в творческата база на ФФ в гр. Китен; преподавателите популяризират изследванията си и под формата на лекционни курсове.

През акредитационния период са организирани и пет конференции с международно участие.

Научните и изследователските постижения на преподавателите и студентите по Психология в СУ се популяризират чрез следните канали: Годишник на СУ "Св. Климент Охридски", Философски факултет, Книга Психология, което е рецензирано и индексирано издание (<https://research.uni-sofia.bg/xmlui/handle/10506/1320>). Учените от Специалност „Психология“ публикуват също така в Психологични изследвания (издание на БАН); Българско списание по психология (издание на Дружеството на психолозите в България); Списание „Стено“ (Клинична психология). Издаден е и сборник с текстове от юбилейната конференция по случай 45-годишнината от създаването на Специалност Психология.

По 8.1.5.

В СУ международната дейност се осъществява основно по две линии – програма Еразъм+ и договори за двустранно сътрудничество.

Университетът оповестява условията и възможностите за мобилност на студенти и преподаватели, както чрез интернет страниците на университета и факултетите, така и чрез разпространяване на информация по мейлинг листове и на информационни табла в катедрите. Университетът има разработена процедура за кандидатстване, селекция и одобряване на кандидатите за Еразъм мобилност (студенти и преподаватели) (П4.2).

Към СУ функционира координационният център EURAXESS.

Основна информация студентите получават в МО отдел на СУ и интернет-страницата erasmus.uni-sofia.bg и т.н. „Еразъм факултет“ към СУ.

При преглед на интернет-страницата на ФФ относно обучението по Психология, се забелязва, че част от от учебните програми не са публикувани (например по Антропология, Диференциална психологическа диагностика, Спортна психология и др.). С цел популяризиране на ПН "Психология" в Софийския университет, вкл. на магистърските програми, предлагани в него, биха могли да се разширят възможностите за информиране на студентите и обществеността, включително чрез предоставяне на по-голям обем информацията на интернет-страницата на СУ. С цел още по-добро интегриране на студентите в процеса на обучението и подпомагане на неговото усъвършенстване, е удачно при постъпване в университета на студентите да се предоставя информация за реда за подаване на предложения за подобряване на учебния процес и на сигнали при установяване на нередности, която да се популяризира по-широко и сред обучаваните студенти.

Заключения по стандарт 8:

1. Изградената информационна система в СУ „Св. Климент Охридски“ осигурява достъпни чрез интернет-страницата информационни ресурси за обслужване и подпомагане на студентите, докторантите и преподавателите. Едновременно с това, всеки представител на обществото може да получи достатъчна по обем информация и да се запознае с всички страни от дейността на Университета в различни направления.

2. Информацията за дейността на Философския факултет и акредитираното професионално направление, публикувана на интернет-страницата на университета, е изключително разнообразна и актуална. Тя е полезна за бъдещите и настоящи студенти, както и за завършилите, за другите заинтересовани страни от бизнеса и обществеността.

3. Въпреки публикуването на значителна по обем информация, с цел усъвършенстване на образователния процес, е препоръчително да се публикуват всички учебни програми, да се осигури публикуването на по-голям обем информация на интернет-страницата на СУ, вкл. относно реда за подаване на предложения за подобряване на учебния процес и на сигнали при установяване на нередности.

СТАНДАРТ 9: „ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ“:

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг, (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии.

По 9.1.1.

В СУ съществува регламентиран ред за мониторинг и актуализиране на учебната документация, в съответствие с нормативната уредба, с потребностите на студентите и на пазара на труда. Това се извършва съгласно приета от Академичния съвет Общоуниверситетска процедура за реда по разработване, утвърждаване и прекратяване на учебни планове и програми за обучение (ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“). Параметрите на учебната и извънаудиторната заетост са съобразени с разработените от ВУ стандарти, което и налага своевременното актуализиране на учебните програми. Актуализацията започва в катедрите, преминава през Комисия по учебна дейност, Факултетен съвет и Академичен съвет. През отчетния период са направени 11 промени в бакалавърската програма, а в различните магистърски програми – редица промени, като тези промени варират от промяна на наименования на учебна дисциплина до промяна на наименования на МП. В периода са създадени и нови магистърски програми – „Организационна психология и кроскултурен мениджмънт“ и „Психология на здравето“. Всичко това се прави в резултат на допитвания до студенти, до работодатели и в доста случаи – в резултат на еволюцията на научните знания и технологии (напр. в резултата на получени нови знания от НИД на преподавателя или звеното). Всички дисциплини са съобразени с изискванията на европейското пространство на висше образование и Болонския процес за трансфер на кредити.

Всяка учебна програма задава ясни параметри за учебната аудиторна и извънаудиторна заетост. Към аудиторната заетост спадат лекции, семинарни занятия и практически упражнения, а в извънаудиторна заетост – реферат; доклад/презентация; научно есе; курсов проект; учебна екскурзия; самостоятелна работа в библиотека или работа с други ресурси. Всички тези елементи са с определен хорариум, и се включват във формирането на общия брой кредити. В учебната програма е посочена методиката на формирането на оценката по съответната дисциплина.

Създадена е система за актуализиране на учебните планове и програми, която отчита мнението на студентите, на работодателите, на професионално реализиралите се студенти, на възпитаниците на специалността и съвременните научни и образователни постижения в областта на психологията. Редовният мониторинг, анализ и ревизия на учебните планове се осъществява в съответствие с Общоуниверситетския календар на дейности по осигуряване на качеството в СУ, съставна част от Наръчника по качеството.

Успеваемостта на студентите е друг съществен ориентир при управление на качеството на образователния процес. Анализите на входа и особено на изхода (курсови разработки, мини-проекти, дипломни работи и др.) позволяват да се направят изводи относно постиженията и дефицитите в образователната среда и на тази основа – да се предвидят своевременни мерки за оптимизиране на учебния процес. Изявени студентски разработки се публикуват в престижни списания и сборници, обсъждат се на семинари, на конференции.

Качеството на образователния процес се стимулира от възможността на студентите да избират факултативни и избираеми дисциплини, от разнообразните методи на преподаване и изпитване, от практикумите и стажовете, като впечатлява броят на сключените споразумения между специалност „Психология“ и различни работодатели – 27 бр.

ПН 3.2. Психология разполага със собствени информационни масиви за световните постижения в професионалното направление. Това става възможно, благодарение на установените чуждестранни контакти, както и на високото ниво на компютризация и свързаност в мрежата на университета и интернет. Студентите биват стимулирани в използването на съвременните технологии най-вече - в самостоятелните форми на подготовка. Последните две години наложиха използването на обучение с отдалечен достъп, което развива допълнително дигиталните умения на преподаватели и студенти, от една страна, и от друга – позволи да се натрупа масив от учебни ресурси, които могат да се използват от студентите по всяко време.

Регулярното проучване на различни компоненти от образователния процес чрез он-лайн базирани анкетни проучвания дава възможност да се подобри качеството на учебната и научно-изследователската работа в направление 3.2. Психология.

По 9.1.2.

Успеваемостта на студентите е критерий за надеждността на учебните програми, за качеството и съдържанието им, поради което този критерий се следи постоянно. Анализите от постигнатите резултати от студентите са в основата на набелязване на конкретни мерки за повишаване на тяхната успеваемост.

В СУ функционира Системата за студентска информация (СУСИ-4), достъп до която е предоставен на инспекторите от сектор „Студенти“ и инспекторите по учебната дейност. Чрез нея, чрез събеседване със студентите, чрез анкети за обратна връзка и др. се проследяват успехът на студентите от семестриалните и държавните изпити, отпадналите студенти, по-късно дипломиращите се студенти, студентите, които реализират Еразъм-мобилности, публикационната и НИД на обучаемите и на тази основа, се предприемат и индивидуализират мерките за справяне или за поощряване. С по-изявените студенти се работи допълнително, стимулира се тяхното участие в проекти, популяризират се отличните им разработки, насочват се към магистратури и докторантури.

Заключения по Стандарт 9:

1. *Цялостната система за управление и мониторинг на качеството на образователния процес включва разнообразни дейности и организационни процедури, които гарантират целия процес от подготовката, приемането и актуализирането на съдържанието на учебната документация, съгласно нормативната база и изискванията за качествен образователен процес. Този процес се реализира чрез активното участие на преподаватели и студенти.*

2. *Одитите на равнище катедра, факултет, университет, съобразно нормативната база, позволяват отстраняването на пропуските в бакалавърската и магистърските програми и оптимизирането им, като с това се повишава качеството на обучение на студентите.*

3. *Осъществява се текущ мониторинг върху качеството на образователни услуги в акредитираното ПН. Студентите от бакалавърската и магистърските програми се проследяват по отношение на тяхната успеваемост, тъй като тя е фактор за конкурентоспособността на завършилите висшето си образование специалисти.*

СТАНДАРТ 10: „ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО“:

Критерий 10.1. ВУ осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми.

По 10.1.1.

Като външни за ФФ на СУ, се явяват оценките, които направление 3.2. Психология получава от Националната агенция по оценяване и акредитация, от Рейтинговата система на висшите училища в България, както и от работодателите. Може да се отбележи, че направлението 3.2. Психология в СУ за изминалия период е постигнало най-високите оценки.

Редовно се провежда външен одит на Философски факултет и специалност „Психология“ към СУ, който е сертифициран по системата за управление на качеството ISO 9001 от 2010 г. и ежегодно успешно получава ресертифициране за своята дейност.

Съществуващата в СУ Система за управление на качеството, базирана на Наръчника по качество, дава възможности за оценяване на учебни дисциплини, специалност (бакалавър и магистър), докторантура, научно-изследователска работа, като са ясно указани отговорните лица при самооценката, начинът на извършване на контрол, оценяващият и периодичността при извършването на самооценката. Предвидени са и процедури за повишаване на качеството на административното обслужване.

Основен контролен орган в СУ е Контролният съвет, който заседава веднъж месечно и който се произнася по проблеми, отнасящи се до законосъобразност, прозрачност във всички сфери от живота на СУ. В университета има и обществен застъпник (омбудсман), който изпълнява известни контролни функции, които се изразяват в наблюдение на спазването на академичните права и свободи и нетърпимостта към прояви на дискриминация.

Във връзка с направените забележки в регулярно провежданите вътрешни одити, на заседания на ФФ и на катедрите в направление 3.2. Психология, се реагира своевременно с подходящи мерки за повишаване на качеството на учебния процес.

Друг начин за самооценка е оценяването на учебните програми и учебната документация, в обсъждането на които се включват и студенти, и докторанти.

По 10.1.2.

Анализът на конкурентната среда се извършва в три направления:

1. Извършва се анализ на сходни учебни планове и програми на други университети, предлагащи обучение по Психология, на научни публикации, както и на данните за приема на студенти в професионалното направление.

2. Анализират се данните от Рейтинговата система на висшите училища в България и се предприемат мерки за отстраняване на слабите страни и повишаване на оценките в другите критерии, което е видно от постоянно първото място на направлението.

3. Прави се предварителен и последващ кандидат-студентската кампания анализ на интереса към направлението във всички ВУЗ-ове, където се изучава психологията.

Водещото място на специалност Психология се гарантира и от високо квалифицираните преподаватели в двете катедри, като можем да отбележим, че част от тях са и водещи експерти от практиката. Добрата информационна система на СУ, адекватното административно обслужване, работата на Кариерния център позволяват на студентите от СУ да се конкурират успешно на пазара на труда.

По 10.1.3.

Провеждането на семестриалните и държавните изпити се осъществява, съгласно нормативната уредба на СУ, ФФ. В държавните изпитни комисии се включват и преподаватели от други ВУ, от други факултети на СУ и от практиката. Научните ръководители на дипломните работи, особено когато те са интердисциплинарни, се подпомагат от външни за катедрата преподаватели и от специалисти от практиката като консултанти, те присъстват на защитата на дипломния проект, но не са официално включени в изпитната комисия. Това се случва най-вече в магистърските програми.

По 10.1.4.

Във връзка с изпълнението на първата от отправените при предходната акредитация препоръки има сключени нови договора по Еразъм с девет нови университета, като са преподписани със седемте от предходния период, което е дало възможност за осъществена мобилност на 43 студенти и на 22 преподаватели.

В изпълнение на втората препоръка са назначени шест асистенти в направление 3.2. Психология. Към м. март 2020 г. общият брой на преподавателите на ОТД, разпределени в двете катедри - и „Обща, експериментална, развитийна и здрава психология“ и „Социална, организационна, клинична и педагогическа психология“ е 35 души.

Резултати са постигнати и във връзка с изпълнението на третата препоръка: 4 международни публикации на студенти, 75 публикации в различни научни семинарии, 45 участници в постерна сесия на студенти от ОКС „бакалавър“ – 2 курс, при изработени 22 постера. В акредитационния период студентите от бакалавърската и магистърските програми са участвали в 4 проекти по Фонд научни изследвания към СУ „Св. Кл. Охридски“ (ФНИ – СУ). Студентите са част от научно-изследователски екипи и са участвали в разработването на тестове, които се използват за диагностика в различни сфери на обществената практика. Изработват се научно-изследователски проекти в някои от учебните дисциплини, а по Детско-юношеска психология и Когнитивна психология II част, се правят конференции с научно-изследователски доклади в постерни сесии.

Заключения по Стандарт 10:

1. *Регулярно се извършват планираните дейности за самооценяване, както и за външно оценяване на всички учебни програми в професионалното направление.*
2. *Системно катедрите във Философски факултет на СУ осигуряват възможност за международна мобилност на студентите, с цел приобщаването им към академичната среда в чуждестранни университети.*
3. *С оглед конкурентоспособност на предлаганото обучение и адекватност на изискванията на пазара на труда, двете катедри в направление 3.2. Психология непрекъснато следят програмите на основните висши училища в страната и в чужбина, в които се преподават специалности от направление 3.2. Психология и своевременно актуализира учебните планове и учебните си програми.*
4. *От катедрите „Обща, експериментална, развитийна и здравна психология“ и „Социална, организационна, клинична и педагогическа психология“ са предприети конкретни коригиращи действия, в съответствие с направените препоръки за повишаване на качеството на обучението.*
5. *Постигнати са конкретно измерими резултати във връзка с направените препоръки от НАОА при предходната програмна акредитация.*

IV. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

SWOT АНАЛИЗ	
Силни страни	Слаби страни
ПН 3.2 Психология в СУ „Св. Климент Охридски“ провежда обучение на високо академично и професионално равнище в съответствие със съвременните тенденции.	Има силен превес на задължителните дисциплини в учебния план на бакалавърска степен, като психологическите избираеми курсове представляват малка част от общия брой кредити, необходими за завършване на бакалавърска степен. Избираемите дисциплини са съсредоточени предимно в първата година на обучение и се отнасят до интердисциплинарната подготовка.
ПН 3.2 Психология в СУ „Св. Климент Охридски“ разполага с високо квалифициран академичен състав от 34 преподаватели, като всички са на първи ОТД и притежават ОНС „Доктор“, а 10 от тях – и НС „доктор на науките“.	
Научната работа на академичния състав по 3.2. Психология включва голям брой международни и национални проекти, интензивно участие в международни форуми, както и многобройни публикации и цитирания в международните бази данни Scopus и Web of Science. Това създава отлична среда за развитие на уменията на студентите и докторантите за провеждане на научни изследвания и работа с бази данни.	Забавяне и пропуски при отразяването на информацията за ПН 3.2 Психология в СУ на интернет-страницата на специалността.

Ясно профилиране и насоченост на магистърските програми, част от които осигуряват надграждане над знанията, придобити в бакалавърска степен в ПН 3.2. Психология, а друга част осигуряват възможност за обучение на завършили друга специалност, което увеличава кръга на потенциалните кандидати	
Възможности	Заплахи
Наличието на над 100 договори с чуждестранни университети осигурява много добри възможности за академичен обмен и дългосрочна мобилност.	Заплащането в сектора на висшето образование поставя проблеми при привличане и задържане на млади преподаватели с цел поддържане на приемствеността в академичния състав.
Интензивните контакти с университети в други страни предоставят възможности за съвместни проекти и за сътрудничество както в научноизследователската дейност, така и в образователната – за съвместни програми за обучение на студенти и докторанти.	Финансирането на научните изследвания е силно зависимо от държавния бюджет и за да се осигури научната дейност в условия на икономическа криза е необходимо да се търсят алтернативни източници на средства.
Наличието на квалифицирани преподаватели по редица специалности в ПН 3.2. Психология е добра основа за развитие на сътрудничество с други висши училища на национално ниво, вкл. във връзка със създаването на кадри в сектора на висшето образование.	
Създаденият Център за психологическо консултиране и изследвания осигурява добри възможности за провеждане на практическо обучение	

В Професионално направление 3.2. „Психология“ ръководството на СУ „Св. Климент Охридски“ е създадо необходимата нормативна база и подкрепяща институционална и организационна среда за провеждане на обучението в пълно съответствие със законовите изисквания в Република България, Европейския съюз и най-новите тенденции в развитието на образованието и научните изследвания, което гарантира провеждане на ефективен и съвременен образователен процес с високо качество.

За обучението на студентите са създадени, поддържат се и се развиват необходимите научна, материално-техническа и информационна база, съобразно спецификата на обучение в ПН 3.2.

Чрез въвеждането на национално и международно приети стандарти СУ „Св. Климент Охридски“ последователно и целенасочено провежда политика за осигуряване на високо качество на образователната и научноизследователската дейност в ПН 3.2. За реализиране на тази политика е разработена и успешно се прилага съвременна Система за управление на качеството, въведени са електронни системи като Авторите, обвързващи личните професионални постижения с кариерното израстване; въведени са и електронни формати за облекченото студентско администриране.

В СУ по ПН 3.2. са акредитирани 1 бакалавърска и 11 магистърски специалности.

Налице е устойчиво развитие на преподавателския състав с балансирана длъжностна, възрастова и научно-квалификационна структура, осигуряваща приемственост и качествено възпроизводство: 34 преподаватели на основен трудов договор, 10 от които са с научна степен „доктор на науките“, а 23 – с ОНС „доктор“ (от тях професори – 11, доценти – 5, главни асистенти – 17 и 1 асистент). Създава се собствен хабилитиран и нехабилитиран състав, за което спомагат и успешно работещите множество акредитирани програми. Положителна е тенденцията на развитие в учебните програми и учебното съдържание на насоченост към практически приложими знания и умения. Изградена е конкурентна академична среда, поощряваща участието на академичния състав и на обучаемите в научноизследователска и проектна дейност, както и за интензивна публикационна дейност.

Обучението в специалностите от ПН 3.2. „Психология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ се извършва от професионално подготвени преподаватели с доказан научен, практически и педагогически опит в професионалното направление. Те прилагат най-новите постижения в областта на науката, практиката, информационните технологии и внедряват авангардни постижения и добри практики в организацията на учебния процес, практическите занимания и научно-изследователската дейност.

Постоянната комисия предлага на Акредитационния съвет да утвърди капацитет на професионално направление 3.2 Психология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, както следва:

За ОКС „бакалавър“ – 600 студенти (редовна форма на обучение);

За ОКС „магистър“ – 500 студенти (редовна и задочна форма на обучение)

Общо за професионалното направление – 1100 студенти редовна и задочна форма на обучение.

Постоянната комисия предлага следните препоръки към Професионално направление 3.2. „Психология“ в СУ „Св. Климент Охридски“:

- 1. Да се разширят възможностите за информирание на студентите и обществеността, включително чрез предоставяне на повече информация на интернет-страницата на СУ. Срок: 31.12.2023 г.;*
- 2. Да се осигури по-широко популяризиране сред студентите на информацията относно реда за подаване на предложения за подобряване на учебния процес и на сигнали при установяване на нередности. Срок: 31.12.2023 г.;*
- 3. Да се увеличи относителната тежест на избираемите дисциплини в общия брой кредити, необходими за завършване на ОКС „бакалавър“. Срок: до следващата акредитация.*

Председател на ПКСПНСО:

доц. д-р Екатерина Салкова